

METODISKAIS LĪDZEKLIS
BIBLIOTEKĀRIEM

2.

SOCIĀLĀ KOHĒZIJA AR KULTŪRAS STARPniecību

LiBri

Eiropas Savienības
finansēts

AUTORI

- **Mickaela Churchill** ir migrācijas pētniece no Francijas un specializējas bērnu un jauniešu izglītības un sociālās iekļaušanas jautājumos. Savā darbā galveno uzmanību viņa velta migrantu, bēgļu un rasu kopienu integrācijai.
- **Gaya Blom** ir pieredzējusi pasniedzēja un programmu vadītāja, kura daudzus gadus strādājusi ar migrantu grupām Eiropā, Tuvajos Austrumos un Āfrikā.
- **Andrea Foschi** ir valsts skolas bibliotekārs Maurice D'Ocagne pamatskolā Parīzē, Francijā. Viņam ir speciālās zināšanas daudzveidības iekļaušanā un mazaizsargātu jauniešu atbalstīšanā.

REDAKCIJAS KOMITEJA — BIBLIOTĒKAS BEZ ROBEŽĀM

- **Claire Helluin** — LiBri projektu vadītāja — galvenā redaktore
- **Marie Aquili** — pedagoģijas eksperte
- **Nikita Cabaret** — dokumentācijas eksperte
- **Manuella Bittor** — grafiskā dizaina eksperte

GRAFISKAIS DIZAINS

- **Manon Senal**

TULKOJUMS

- **NaTakallam**

ĪPAŠA PATEICĪBA

Īpaši pateicamies LiBri projekta konsorcijs par sākotnējo izpēti un korektūru, kas veikta Itālijā, Francijā, Polijā, Rumānijā un Latvijā: BSF filiālei Itālijā, ANVITA, FRSI, ACV, KISC un EBLIDA.

Tāpat arī pateicamies mūsu zinātniskajiem recenzentiem: Nicolas Cogerino, Véronique Duverger, Marjorie Basuyau un Tiphaine Lemaire.

Šie mediācijas resursi tika izstrādāti LiBri projekta ietvaros, kas ir Eiropas Savienības līdzfinansēta Eiropas iniciatīva un ko vada Bibliotēkas bez robežām (BSF) kopā ar Eiropas organizāciju konsorcijs (ACV, ANVITA, BSF filiāli Itālijā, EBLIDA, KISC, FRSI). Šī projekta mērķis ir stiprināt bibliotēku kā iekļaujošu, pieejamu vidi, kurā aktīvi tiek atbalstīti cilvēki ar migrācijas pieredzi.

Izmantojot virkni tematisko metodisko līdzekļu un 50 vietēja līmeņa integrācijas stratēģijas, LiBri nodrošina bibliotekāriem praktiskus rīkus, lai veicinātu izpratni par kultūru, atbalstītu integrāciju un sekmētu kopienu jēgpilnu iesaisti.

Plašāka informācija par LiBri un tā konsorcijs ir pieejama vietnē: www.librarieswithoutborders.org

Metodiskos līdzekļus iecerēja un izstrādāja BSF, kas kopš 2017. gada strādā pie tā, lai padarītu zināšanas pieejamas visiem. Ar savām solidaritātes iniciatīvām šī organizācija padara kultūru, izglītību un informāciju par spēcīgiem rīkiem izturības, noturības un pilnvērtīgu iespēju veicināšanai. Izmantojot inovatīvus risinājumus, plašu satura bibliotēku, kas pieejama vairāk nekā 27 valodās, un atzītu pieredzi kopienu iesaistē, BSF sasniedz cilvēkus krīzes zonās, attīstības vidēs un reģionos ar dziļu nevienlīdzību vairāk nekā 30 valstīs, tostarp Francijā.

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Komisijas viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne Eiropas Komisija nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Akronīmu saraksts

ACV	Nākotnes kopienu asociācija
AMIF	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
ANVITA	Viesmīlības pilsētu un teritoriju nacionālā asociācija
BSF	Bibliotēkas bez robežām
EBLIDA	Eiropas bibliotēku, informācijas un dokumentācijas asociāciju birojs
ES	Eiropas Savienība
FRSI	Informācijas sabiedrības attīstības fonds
IFLA	Starptautiskā Bibliotēku asociāciju un iestāžu federācija
IOM	Starptautiskā Migrācijas organizācija
KISC	Kultūras informācijas sistēmu centrs
LiBri	Bibliotēku tīli
NVO	Nevalstiskā organizācija
UNESCO	Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija

IEVADS

Bibliotēkas ir rosīgi kopienu centri, kuros satiekas dažādas kultūras, lai sekmētu saskarsmi, daloties pieredzēs. Godinot valodas, organizējot kultūras apmaiņu un daloties migrācijas stāstos, bibliotēkas sekmē iedzīvotāju un jaunpieņacēju iekļaušanu un savstarpēju cieņu. Šo viesmīlīgo atmosfēru rada gan izveidotā programma, gan cieņpilnā un atvērtā bibliotēkas darbinieku attieksme. Šajās telpās tiek novērtēti migrantu stāsti un kultūra, un viņi tiek aicināti piedalīties kopienas dzīvē kā tās cienījami dalībnieki.

Par šo metodisko līdzekli

Šajā metodiskajā līdzeklī ir sniegti praktiski norādījumi bibliotekāriem par sociālās kohēzijas veicināšanu ar kultūras iekļaušanas palīdzību. Tā ir daļa no resursu sērijas, ko izveidojusi organizācija Bibliotēkas bez robežām (BSF) kopā ar Viesmīlības pilsētu un teritoriju nacionālo asociāciju (ANVITA) Francijā, Informācijas sabiedrības attīstības fondu (FRSI) Polijā, Kultūras informācijas sistēmu centru (KISC) Latvijā, Nākotnes kopienu asociāciju (ACV) Rumānijā, Bibliotēkas bez robežām filiāli Itālijā un Eiropas bibliotēku, informācijas un dokumentācijas asociāciju biroju (EBLIDA), īstenojot projektu Bibliotēku tilti (LiBri).

Migrantiem ir unikālas vajadzības, kas atšķiras no bibliotēku tipisko apmeklētāju vajadzībām. LiBri projekta mērķis ir palīdzēt bibliotēkām risināt šīs vajadzības, veicinot uz sadarbību vērstu un iekļaujošu vidi. Šis divu gadu projekts, ko līdzfinansē Eiropas Savienība (ES) ar Eiropas Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF) starpniecību un kas sākas 2024. gada maijā, paredz atbalstīt 50 bibliotēkas visā Eiropā, lai tās varētu uzņemt un iekļaut trimdā esošus cilvēkus. Projekta mērķis ir uzlabot bibliotēku spēju palīdzēt migrantu uzņemšanā un integrācijā.

Lai uzzinātu vairāk, apmeklējiet vietni

<https://www.bibliosansfrontieres.org/libri/>

Šis metodiskais līdzeklis ir strukturēts, pamatojoties uz galvenajām tēmām un resursiem, kas apzināti projekta pirmajā posmā.

SATURS

Ievads 3

Rīku komplekts 7

- **GALVENIE JĒDZIENI** 8
Saistībā ar sociālo kohēziju, integrāciju un kultūru
- **1. RĪCĪBAS JOMA** 12
Valodu daudzveidības veicināšana un dzimtās valodas saglabāšana
- **2. RĪCĪBAS JOMA** 17
Starpkultūru sakaru veicināšana
- **3. RĪCĪBAS JOMA** 22
Migrācijas braucienu, vēstures un migrācijas ceļu piemiņa
- **PADOMI UN IETEIKUMI** 26
Bibliotekāriem saistībā ar šo tēmu
- **PAPILDU RESURSI** 29

Norādes par aktivitātēm 31

- **1. AKTIVITĀTE** 32
Svešvalodu grāmatu ekspozīcija un tematiskie stūrīši
- **2. AKTIVITĀTE** 35
Valodu tandēmi
- **3. AKTIVITĀTE** 39
Ārzemju stāstu antoloģija (rakstīšanas darbnīca)
- **4. AKTIVITĀTE** 43
"Dzīvā bibliotēka"
- **5. AKTIVITĀTE** 47
Migrācijas tematikas grāmatu klubs
- **6. AKTIVITĀTE** 50
Filmu demonstrēšana
- **7. AKTIVITĀTE** 53
Fotoizstāde
- **8. AKTIVITĀTE** 57
Multikulturāls literārais pasākums

RĪKU KOMPLEKTS

GALVENIE JĒDZIENI

Integrācija un sociālā kohēzija

Migrācijas kontekstā **integrācija** ir daudzšķautņains process, kas ietekmē visus migrantu un uzņēmējkopienu dzīves aspektus. Starptautiskā Migrācijas organizācija (IOM) to definē šādi:

“migrantu un sabiedrību, kurās tie dzīvo, divvirzienu savstarpējās adaptācijas process, kura laikā migranti tiek iekļauti uzņēmējkopienas sociālajā, ekonomiskajā, kultūras un politiskajā dzīvē.

”

Integrācija ir **saliedētas sabiedrības** pamatā, un tā veicina uzticēšanos, piederību un solidaritāti visu kopienas dalībnieku starpā. Tādējādi cilvēki var justies novērtēti un cienīti neatkarīgi no izcelsmes, rases, etniskās piederības, vecuma, dzimuma, invaliditātes, reliģijas un jebkāda cita statusa. Saliedēta sabiedrība pieņem daudzveidību un vērsas pret diskrimināciju un marginalizāciju. Neefektīvas integrācijas gadījumā var izveidoties sociālā sadrumstalotība, kas vairo sociālo spriedzi un rada konfliktus.

Eiropā integrācijai nereti tiek izmantots vai nu asimilācijas, vai multikulturālisma modelis, un dažādās valstīs tiek ieviestas atšķirīgas pieejas atkarībā no attiecīgās nācijas vēstures un politiskajām tradīcijām. Piemēram, Francija vēsturiski ir tiekusies izmantot asimilācijas modeli, uzsvaru liekot uz kopīgām vērtībām un kopēju sabiedrisko kultūru, turpretim tādas valstis kā Zviedrija un Nīderlande vēsturiski ir nosliekušās uz multikulturālismu, atzīstot un pielāgojot kultūras atšķirības kopīgu demokrātisko normu ietvarā. Šajā metodiskajā līdzeklī ir piemērots multikulturālisma modelis, kurā atspoguļotas eiropiešu pamatvērtības — vienlīdzība un iekļaušana —, popularizējot vietas, kurās atšķirīgas kultūras identitātes tiek cienītas un atbalstītas kā daļa no saliedētas un demokrātiskas sabiedrības¹.

¹ Sabine Choquet, ‘[Models of Integration in Europe](#)’, 2017. gada 30. oktobris.

Kāpēc sociālajā kohēzijā kultūrai ir liela nozīme

Migrācija bieži vien nozīmē pielāgošanos atšķirīgai kultūras videi, vienlaikus saglabājot saikni ar savu etnosu, reliģiju vai valodu. Migranti, kuri jūtas atšķirti no savas kultūras, var būt dezorientēti vai izolēti, tādējādi apgrūtinot adaptēšanos.

Bibliotēkas var kļūt par kultūras krātuvēm — vietām, kur ar grāmatu, audiomateriālu un citu resursu palīdzību tiek saglabāta un godināta gan uzņēmējvalsts, gan dažādu kopienu vēsture, tradīcijas un identitātes. Tās ir ne tikai kopienas centri, bet arī nodrošina viesmīlīgas telpas, kurās migranti un vietējie iedzīvotāji var satikties. Ar literatūras, sarunu vai valodas kursu, stāstu stāstīšanas, mākslas un mūzikas starpniecību bibliotēkas palīdz veidot tiltus pār aizām, kas šķir kultūras. Tādējādi, atzīstot un novērtējot daudzveidību, laužot kaitīgus stereotipus un mudinot uz savstarpēju sapratni, toleranci un sadarbību, bibliotēkas atbalsta sociālo kohēziju.

Izpratne par dažādām kultūras dimensijām

Geert Hofstede (1980) ir identificējis piecas galvenās kultūras dimensijas, kas veido identitāti, rīcību un pasaules uzskatu¹. Šīs dimensijas ne tikai piedāvā noderīgus ieskatus, bet arī atspoguļo vispārējās tendences, un tās ir jāuztver kā salīdzinoši rīki.

Vērtību dimensijas	Viena galējība	Otra galējība
 IDENTITĀTE	Grupa	Indivīds
 VARA	Egalitāra	Hierarhiska
 KONKURENCE ²	Aprūpējoša	Konkurējoša
 NENOTEIKTĪBA	Neskaidrība	Struktūra
 LAIKS	Attiecības	Paveiktais

¹ Livermore David, “Cultural Characteristics: Value Dimensions of Culture”, in Leading with Cultural Intelligence (Oklahoma State University Libraries, 2015. gads).
² Sākotnējais termins — “dzimums”, kas iezīmē stereotipisku maskulīno (konkurējošo) un feminīno (aprūpējošo) sabiedrību atšķirības.

Atšķirības starp cilvēkiem vienā valstī var būt pat lielākas nekā atšķirības starp valstīm. Tomēr, izprotot šīs tendences, bibliotekāri var praktizēt lielāku **kultūras apzināšanos** un veidot iekļaujošāku un cieņpilnu vidi kā migrantiem, tā uzņēmējkopienām.

Skaidrojums	Padoms bibliotekāriem
Dažās kultūrās tiek uzsvērtā kopienas un kolektīvā labbūtība, turpretim citās — prioritārā ir personiskā neatkarība.	Sekmējiet kopienu veidojošas aktivitātes, kas izturas ar cieņu gan pret individuālu izpausmi, gan sadarbību grupās.
Skatījums uz autoritāti dažādās kultūrās atšķiras. Dažās — tiek veicinātas vienlīdzīgas attiecības, taču citās — pieņemta skaidra sociālā hierarhija.	Paturiet prātā varas struktūru daudzveidību. Izvairieties no pārāk autoritatīvas attieksmes un veiciniet atklātu dialogu.
Konkurējošās kultūras parasti novērtē ambīcijas, kontroli, konkurenci, pašpārliecinātību un sasniegumus, turpretim aprūpējošajās kultūrās galvenās ir rūpes, dalīšanās, dzīves kvalitāte un attiecības.	Bibliotēkas programmās un pakalpojumos ietveriet tās abas, lai pastāvētu gan draudzīga konkurence un individuāli sasniegumi, gan sadarbība un savstarpējas rūpes.
Iecietība pret nenoteiktību dažādās sabiedrībās atšķiras. Dažas vieglāk pieņem pārmaiņas, kamēr citas dod priekšroku stabilitātei un skaidriem noteikumiem.	Nodrošiniet skaidras vadlīnijas un struktūru, pieļaujot arī izmaiņas un izpētes iespējas, kad vien tas iespējams.
Dažās kultūras veiksmes atslēga ir attiecību veidošana, taču citās — primārā ir produktivitāte un uzdevumu paveikšana.	Nemiet vērā, ka dažiem cilvēkiem var būt svarīgāk veidot attiecības, nevis būt produktīviem, tāpēc ierēķiniet papildlaiku.

Salīdzināt valstis

1. RĪCĪBAS JOMA

Valodu daudzveidības veicināšana un dzimtās valodas saglabāšana

40%

no aptuveni 7000 valodu,
kurās cilvēki runā visā
pasaulē, ir apdraudētas

Valodas palīdz nodot un saglabāt zināšanas, kultūras mantojumu, tradīcijas un identitāti. Eiropas Savienībā (ES) migrācijas un globalizācijas rezultātā ir palielinājusies runāto svešvalodu skaits¹. Līdz ar ES 24 oficiālajām valodām tās iedzīvotāji runā vēl simtiem valodās, kas nav Eiropas valodas, tostarp ukraiņu, turku, arābu un ķīniešu valodā. Tomēr dominējošās valodas nereti izstumj mazākas vietējās valodas un migrantu valodas. Saskaņā ar UNESCO datiem gandrīz puse (40%) no aptuveni 7000 valodu, kurās cilvēki runā visā pasaulē, ir apdraudētas, un vidēji ik pēc divām nedēļām izzūd viena valoda².

¹ Eiropas Komisija, "Valodu daudzveidība — Eiropas izglītības telpa", 2024. gada 3. jūnijs.

² UNESCO, "Multilingual Education, the Bet to Preserve Indigenous Languages and Justice | UNESCO", 2023. gada 29. septembris.

Daudziem migrantiem savas dzimtās valodas saglabāšana nodrošina nepārtrauktību, saikni ar ģimeni un kopienu un “māju” sajūtu svešos apstākļos.

KĀPĒC TAS IR SVARĪGI BIBLIOTEKĀRIEM

Nesen iebrukušiem migrantiem bieži vien ir grūti piekļūt resursiem savā dzimtajā valodā — pat publiskajās bibliotēkās,

un viņi ir spiesti asimilēties un iemācīties uzņēmējvalstī dominējošo valodu. Ierobežotas iespējas izmantot savu dzimto valodu var izraisīt izolēšanos, jo īpaši otrajā un trešajā migrantu paaudzē, kurā dzimto valodu skaits var pakāpeniski sarukt, radot komunikācijas pārtraukumus un pārpratumus¹.

¹ Marion MacGregor, “A Migrant’s Mother Tongue – a Language with No Value?”, InfoMigrants, 2019. gada, 29. oktobris.

Valodai ir būtiska nozīme sociālajā un emocionālajā labbūībā.

Daudziem migrantiem savas dzimtās valodas saglabāšana nodrošina nepārtrauktību, saikni ar ģimeni un kopienu un “māju” sajūtu svešos apstākļos. Bibliotēkas kā izglītības un kultūras apmaiņas centri var atbalstīt valodu daudzveidību, kā arī veicināt vienādas iespējas visiem un cīnīties pret diskrimināciju.

KĀ BIBLIOTĒKAS ATBALSTA DZIMTO VALODU SAGLABĀŠANU

1 Bibliotēku daudzvalodu krājumi

Viens no galvenajiem veidiem, kā bibliotēkas atbalsta valodu daudzveidību, ir daudzvalodu krājumu izveide. Pieaug tendence veidot starpkultūru plauktus, kuros ir grāmatas dažādās valodās — vienalodas, divvalodu vai daudzvalodu. Kā liecina **projekta Mamma Lingua** piemērs Itālijā (skatiet izcelto ierakstu), šādi krājumi ne tikai nodrošina piekļuvi lasāmajam materiālam bērna dzimtajā valodā, bet arī veicina starpkultūru izpratni plašākām auditorijām.

Bibliotēku savstarpējā sadarbība, tostarp programmas, kuru ietvaros bibliotēkas apmainās krājumiem, var ievērojami uzlabot piekļuvi dažādu valodu materiāliem, saglabājot rentabilitāti. Itālijā Toskānas reģiona Reģionālais starpkultūru dokumentācijas centrs nodrošina grāmatu apmaiņas pakalpojumu **“Apmaiņu grāmatplaukts”**, kas paredzēts bibliotēkām, skolām, asociācijām, kā arī valsts un privātiestādēm. Krājumā ir pieejamas vairāk nekā 5200 grāmatas 13 valodās¹.

¹ Piedāvātās valodas: angļu, franču, spāņu, albāņu, arābu, ķīniešu, rumāņu, krievu, gruzīnu, ukraiņu, poļu, urdu, bengāļu un pandžabu. Regional Center for Intercultural Documentation, “Circulating Shelf: Book Lending in Tuscany - Regional Intercultural Documentation Center”, 2022. gada aprīlis.

Projekts “Mamma Lingua” | ITĀLIJĀ

Projekts **“Mamma Lingua”** (dzimtā valoda) Itālijā cenšas godināt un paaugstināt valstī dzīvojošo ārvalstnieku ģimeņu valodu un kultūru statusu. Galvenokārt pievēršoties bērnu literatūrai, šīs iniciatīvas ietvaros ir izstrādāts daudzvalodu bibliogrāfiskais rādītājs, kas ietver 127 rūpīgi izvēlētas grāmatas septiņās valodās: albāņu, angļu, arābu, franču, ķīniešu, rumāņu un spāņu. Krājumā ir iekļautas mūsdienu grāmatas, kā arī ilustrētās bērnu literatūras klasika. Lombardijas reģionā tika iespiesti un bibliotēkām izdalīti vairāk nekā 5300 bibliogrāfijas izdevumi, nodrošinot labāku piekļuvi literatūrai dzimtajās valodās.

2 Valodas mācīšanās un apmaiņas aktivitātes

Bibliotēkas var darboties arī kā iekļaujoša telpa valodu apmaiņai. Organizējot (vai kopā ar partneriem uzņemot) darbnīcas, sarunu klubus un stāstu stāstīšanas sesijas, bibliotēkas var veicināt jēgpilnu apmaiņu starp personām ar migrācijas pieredzi un vietējiem iedzīvotājiem un tādējādi atbalstīt uzņēmējvalsts valodas apguvi un dzimtās valodas saglabāšanu jaunpieņacēju vidū. Valodu tandēmi (cilvēku iedalīšana pāros, lai tie mācītos viens otra valodu) ir īpaši efektīvs un lēts veids, kā sekmēt daudzvalodību neformālā kopienas vidē.

Iniciatīva “Grāmatas, kas sniedz cerību” | POLIJĀ

Piemēram, Polijā 2023. gada oktobrī Informācijas sabiedrības attīstības fonds sadarbībā ar izdevniecību “Widnokrąg” uzsāka iniciatīvu “Grāmatas, kas sniedz cerību”. Šajā īpašajā konkursā, kas bija vērsts uz poļu un ukraiņu bērnu atbalstu, tika aicinātas piedalīties publiskās, skolu un pedagoģiskās bibliotēkas. Iesaistītās bibliotēkas saņēma vienu grāmatu no sērijas “Grāmatas, kas sniedz cerību”, kura pieejama gan poļu, gan ukraiņu valodā, kā arī nodarbību plānus. Nodarbības tika izstrādātas ar mērķi veicināt bērnu iesaisti, emocionālo izpausmi un starpkultūru izpratni. Šī iniciatīva ir piemērs tam, kā ar valodu saistīti materiāli var sekmēt piederību un noturību dažādās kopienās.

2. RĪCĪBAS JOMA

Starpkultūru sakaru veicināšana

“Gandrīz katrā pasaules daļā cits citam līdzās dzīvo dažādu reliģiju un kultūru cilvēki, un lielākajai daļai no mums identitātes pārklājas, tādējādi vienojot mūs pat ar ļoti atšķirīgām grupām.”

Kofi ANNAN

Bijušais ANO ģenerālsekretārs

Eiropas Savienībā pārvietošanās brīvības un augstā mobilitātes līmeņa rezultātā ir izveidojušās arvien multikulturālākas sabiedrības. Kultūru daudzveidības novērtēšana ir gan sociāla, gan politiska nepieciešamība. Tomēr visā pasaulē joprojām ir dziļi iesakņojies rasisms, ksenofobija un diskriminācija, un to nereti pastiprina tie paši izziņas materiāli, kurus izmantojam mācībām un brīvajā laikā, tostarp grāmatas un izglītības resursi¹.

¹ UNESCO, [Unmasking Racism: Guidelines for Educational Materials](#) (Francija, 2024. gads).

KĀPĒC TAS IR SVARĪGI BIBLIOTEKĀRIEM

Daudziem migrantiem pielāgošanās dzīvei jaunā valstī rada sociālus, emocionālus un kultūras izaicinājumus.

Bibliotēkas var nodrošināt uzticamas un iekļaujošas telpas, kur cilvēki var satikties, mācīties cits no cita un godināt multikulturālās identitātes — tādējādi veicinot saliedētas un viesmīlīgas sabiedrības izveidi.

Viens no visefektīvākajiem veidiem, kā bibliotēkas var kļūst aizspriedumus un novērst sabiedrības šķelšanos, ir atvieglot kultūras apmaiņu.

Turklāt, kritiski pārskatot savus krājumus un nodrošinot iekļaujošu saturu, bibliotēkas var pārveidot dominējošos naratīvus un sekmēt vienlīdzīgāku kultūras vidi.

KĀ BIBLIOTĒKAS VEICINA STARPKULTŪRU DIALOGU UN APMAIŅU

Bibliotēkas visā Eiropā **var satuvināt migrantus un uzņēmējkopienas** ar mērķi veicināt kultūras apmaiņu un saskarsmi, ieviešot radošas programmas — sākot no stāstu stāstīšanas un lasītāju klubiem un beidzot ar izstādēm un kultūras pasākumiem.

1 Starpkultūru dialogu organizēšana

Bibliotēkas visā Eiropā organizē dažādas iniciatīvas, kas sekmē starpkultūru dialogu un nodrošina jēgpilnas apmaiņas platformas. Šīs aktivitātes nereti ir saistītas ar migrantu un vietējo iedzīvotāju personīgajiem stāstiem, dalīšanos pieredzē un ar kultūras tradīcijām sadarbību veicinošā vidē, tostarp ar tādu iniciatīvu starpniecību kā projekts “Starp kultūrām” Polijā (skatiet izcelto ierakstu).

Projekts “Starp kultūrām” | POLIJĀ

Pašvaldības un novada publiskā bibliotēka Novi Tomislā, Polijā, kopš 2024. gada īsteno projektu “**Starp kultūrām**”. Tā pamataaktivitāte — ikmēneša sērija “Es esmu no...” — aicina cilvēkus no Vjetnamas, Dienvidkorejas, Meksikas, Kolumbijas un Gvatemalas dalīties savā pieredzē par dzīvi Polijā. Otrs galvenais elements ir valodu kafejnīca, kas piedāvā poļu–spāņu sarunu sesijas, pulcinot vietējos un arī spāniski runājošos iedzīvotājus no Peru, Bolīvijas un Spānijas.

2 Daudzveidības godināšana caur kultūras pasākumiem un tradīcijām

Laikā, kad ieradās bēgļi no Ukrainas, bibliotēkas Polijā rīkoja pasākumus, tostarp kopīgu svētku svinēšanu, tradicionālās amatniecības un kultūras prezentācijas, lai atbalstītu labbūtību un integrāciju. Šīs aktivitātes veicināja savstarpēju sapratni un cieņu. Uz kultūru orientētas sesijas, piemēram, tādas, kādas tika rīkotas Rumānijā (skatiet izcelto ierakstu), migrantiem piedāvā arī drošu vidi sava mantojuma godināšanai, vienlaikus apgūstot uzņēmējvalsts kultūru.

Rumāņu valodas kursi un uz kultūru orientētas sesijas | RUMĀNIJĀ

Oktaviāna Goga Klužas apgabala bibliotēkā Rumānijā ukraiņu bēgļiem tika organizēti rumāņu valodas kursi un uz kultūru orientētas sesijas, nodrošinot platformu migrantu un vietējo iedzīvotāju dialogam. Šajās programmās bija ietvertas kultūras darbnīcas un lasīšanas klubi, kas veicināja kultūras apmaiņu un palīdzēja migrantiem integrēties kopienā.

3. RĪCĪBAS JOMA

Migrācijas braucienu, vēstures un migrācijas ceļu piemiņa

Migrācijas stāsti ir Eiropas vēstures centrālā ass. To pieminēšana veicina empātiju, integrāciju un piederības sajūtu. Stāstu stāstīšana var būt arī dziedinošs pašapziņas atgūšanas akts. Tomēr šī vēsture bieži vien tiek ignorēta, un mutvārdu tradīciju izzušana apdraud starppaaudžu zināšanas un piedzīvoto pieredzi. Galvenā, taču nereti neievērotā migrācijas ietekme ir kultūras atmiņas zaudēšana. Jaunākas paaudzes pielāgojas jaunai videi, tāpēc tās var zaudēt saikni ar savu valodu, tradīcijām un saknēm, un tādējādi kopīgais mantojums laika gaitā izzūd.

KĀPĒC TAS IR SVARĪGI BIBLIOTEKĀRIEM

Bibliotēkas ir uzticamas kopienas telpas, kur iespējams saglabāt un godināt atmiņas, balsis un identitātes.

Radot iespējas dokumentēt migrantu un pārvietoto personu piedzīvoto pieredzi un dalīties tajā, bibliotekāri var piešķirt vizuālu veidolu stāstiem, kas pārlietu bieži tiek ignorēti. Piedāvājot platformas vai telpas, kur migranti var justies pamanīti, novērtēti un sadzirdēti, bibliotēkas palīdz atbalstīt arī iekļaušanu un piederību.

Bibliotekāri var bagātināt krājumus ar multikulturālu literatūru,

migrantu autoru darbiem un daudzvalodu materiāliem, tādējādi labāk atspoguļojot savu kopienu daudzveidību.

KĀ

BIBLIOTEKĀRI
ATBALSTA
ŠO PROCESU

1 Migrācijas stāstu dokumentēšana un prezentēšana

Bibliotekāri var izmantot stāstu stāstīšanu, mutvārdu vēstures liecības un mākslas projektus migrācijas pieredžu saglabāšanai un kolektīvās atmiņas veidošanai. Tas palīdz saglabāt unikālus migrācijas pieredzes stāstus un veicina empātiju un sapratni kopienas locekļu starpā.

Projekts “Atvērti muzeji, atvērtas sirdis” | RUMĀNIJĀ

Rumānijā projekts “Atvērti muzeji, atvērtas sirdis” ļāva sadarboties Bukarestes Metropoles bibliotēkai un NVO Asociația Culturală Cânte-n lună și-n mansardă, tām vadot darbnīcas un izstādes kopā ar bēgļiem no Ukrainas. Šī iniciatīva veicināja rumāņu jauniešu un pārvietoto Ukrainas mākslinieku saskarsmi. Izstāde “Kopā” izgaismoja jauno bēgļu personīgos stāstus. 2023. gada pavasarī Rumānijas zemnieku nacionālajā muzejā tika atklāta izstāde “Lēkājošā dienasgrāmata”, un vēlāk tā viesojās arī Metropoles bibliotēkā¹. Galvenais tās rezultāts bija ceļvedis muzeju profesionāļiem par darbu ar bēgļu kopienām un to iesaisti².

1 Cosmin Nasui, “Open Museums Open Hearts. Lansează Ghidul de Bune Practici Pentru Lucrul În Muzeu Cu Refugiații | Modernism”, 2023. gada 28. aprīlis.
2 Silviu Anghel and Alexandra Zbucnea, “Artists at War”, Europolity Continuity and Change in European Governance 17, no. 2 (2023. gada decembris).

“Cilvēku bibliotēka” | FRANCIJĀ

Lionas bibliotēka Francijā kultūras pasākuma ietvaros rīkoja savu pirmo “cilvēku bibliotēku”, kas tika izstrādāta ar pētnieka atbalstu. Brīvprātīgie “dzīves grāmatas” un bibliotēkas koordinatori piedalījās piecās sagatavošanās sesijās, lai vairotu pārliecību, pārvaldītu emocijas un spētu vadīt sensitīvas sarunas. Viņi arī izveidoja radošus “grāmatu vākus”, kas tika izstādīti apskatei visā bibliotēkā.

2 Starppaaudžu sastapšanās veicināšana

Bibliotēkas ir kā radītas starppaaudžu dialogu veicināšanai, satuvinot pirmās paaudzes migrantus un to pēctečus ar stāstu, mākslas un kultūras pieredžu starpniecību. Šīs vietas palīdz saglabāt un nodot zināšanas par kultūru. Bibliotēkas var arī rīkot sarunas vai nodrošināt resursus par migrāciju, kolonizāciju un verdzību, veicinot pārdomas par migrantu vēstures un kultūras mantojumu. Tālāk ir minēti tādu iniciatīvu piemēri, kas veicina šādus starppaaudžu sakarus.

Vai zinājāt?

21. februāris ir starptautiskā dzimtās valodas diena. To 1999. gadā iedibināja UNESCO, un tā sniedz lielisku iespēju bibliotēkām atzīmēt valodu daudzveidību.

Festivāls Migrant’Scène | FRANCIJĀ

Ik gadu dažādās Francijas pilsētās organizācija La Cimade rīko festivālu, kurā migrācija tiek pētīta caur mākslu, performancēm un dialogu, dažādu vecumu migrantiem piedāvājot mijiedarboties ar viņu kultūras mantojumu¹.

1 La Cimade, “Festival Migrant’Scène”, La Cimade, skatīts: 2025. gada 10. aprīlī.

Dzimtās valodas diena Torpinjatarā | ITĀLIJĀ

Lai atzīmētu starptautisko dzimtās valodas dienu (21. februārī), Goffredo Mameli bibliotēka kopā ar partneriem rīkoja multikulturālu tikšanos ar mātēm, kuras lasīja savā dzimtajā valodā, tādējādi atspoguļojot bibliotēkas saistības pret kopienas.

Mākslas izstāde “Mierīgas debesis pār Ukrainu” | RUMĀNIJĀ

Mākslas izstāde notika Sibiu Astras apgabala bibliotēkā, un tajā tika izstādīti Ukrainas bērnu darbi, izceļot konflikta ietekmi un veicinot kopienas sapratni².

2 Bibliotēku tīli (LiBri), “Dokumentu izpētes ziņojums. Konteksta elementi un esošās iniciatīvas trešo valstu iedzīvotājus atbalstošām bibliotēkām Francijā, Itālijā, Latvijā, Polijā un Rumānijā”, 2024. gada septembris.

PRAKTISKI PADOMI UN IETEIKUMI

Tālāk ir sniegti bibliotekāriem noderīgi padomi un ieteikumi, ko ir vērts ņemt vērā, veicinot valodu apmaiņu un saglabāšanu, veidojot starpkultūru sakarus un rosinot pārdomas par migrācijas pieredzēm.

Padoms vai ieteikums	Skaidrojums
Sveiciniet apmeklētājus vairākās valodās	Ja jums patīk valodas, iemācieties dažas galvenās frāzes tajās valodās, kurās jūsu apgabalā mītošie migranti runā visvairāk. Pasakot “Sveicināti!” vai “Laipni lūgti!” cita cilvēka dzimtajā valodā, var izveidot tūlītēju saikni. Varat arī mēģināt nēsāt piespraustu valodas emblēmu.
Neizdariet pieņēmumus, bet jautāji	Tā vietā, lai izdarītu pieņēmumu par kāda cilvēka vajadzībām, uzdodiet atvērta tipa jautājumus, piemēram, “Kādi materiāli vai aktivitātes jums noderētu visvairāk?” vai arī “Vai jūs dodat priekšroku kādai noteiktai valodai?”
Radiet — kopā ar kopienām	Cilvēki daudz labprātāk vēlēšies iesaistīties un ieguldīt tādās iniciatīvās, kuru izstrādē paši ir piedalījušies. Kad vien iespējams, iesaistiet migrantus bibliotēkas aktivitāšu un programmu izveidē.
Izveidojiet “valodām draudzīgu” stūrīti	Pat ja bibliotēkai nav liela daudzvalodu krājuma, atvieglējiet piekļuvi šīm grāmatām, izveidojot īpašas ekspozīcijas un skaidri apzīmējot svešvalodu nodaļas.
Ievērojiet, kas neapmeklē bibliotēku, un noskaidrojiet iemeslu	Pievērsiet uzmanību tam, kuri cilvēki neizmanto telpu. Jautāji kopienas partneriem vai vietējām asociācijām un apvienībām, kādi tam varētu būt iemesli vai šķēršļi, un veiciet attiecīgus pielāgojumus.
Piedalieties aktivitātēs dalībnieka lomā	Pievienojoties vietējai valodu apmaiņas grupai, jums veidosies empātija un uzlabosies izpratne par dzīvi citā valodā.
Nodrošini valodas iesācējiem draudzīgu vidi un aktivitātes	Izstrādāji tādās aktivitātes, lai tajās varētu iesaistīties cilvēki bez perfektām valodas prasmēm vai zināšanām par kultūru, tādējādi ļaujot visiem apmeklētājiem justies gaidītiem.

SECINĀJUMI

Bibliotēkām ir ļoti svarīga loma integrācijas un sociālās kohēzijas veicināšanā migrantu kopienās. Nodrošinot resursus, kuros tiek godināta kultūru daudzveidība, atbalstīta valodu apmaiņa un sekmēti starpkultūru sakari, bibliotēkas palīdz veidot tiltus starp migrantiem un uzņēmējkopienām. Šīs iestādes nodrošina vērtīgu vidi dzimtās valodas saglabāšanai, migrācijas stāstu dokumentēšanai un savstarpējās sapratnes veicināšanai. Tādējādi bibliotēkas sniedz ieguldījumu ne tikai sabiedrības sociālajā un kultūras saliedēšanā, bet arī migrantu labbūtnībā, jo palīdz viņiem uzturēt saikni ar savām saknēm, kamēr tie pielāgojas jaunai videi.

ATSAUCES

- Anghel, Silviu, and Alexandra Zbucea. "Artists at War". Europolity Continuity and Change in European Governance 17, no. 2 (2023. gada decembris), <https://doi.org/10.25019/europolity.2023.17.2.1>
- David, Livermore. "Cultural Characteristics: Value Dimensions of Culture". In Leading with Cultural Intelligence. Oklahoma State University Libraries, 2015. gads, <https://open.library.okstate.edu/interculturalcommunication/chapter/cultural-characteristics/>
- Eiropas Komisija. "Valodu daudzveidība — Eiropas izglītības telpa", 2024. gada 3. jūnijs, <https://education.ec.europa.eu/lv/focus-topics/improving-quality/multilingualism/linguistic-diversity>
- IOM. "Key Areas of Migration Governance and Management. Integration and Social Cohesion". EMM2.0 Handbook, bez datuma, <https://emm.iom.int/handbooks/integration-and-social-cohesion>
- La Cimade. "Festival Migrant'Scène". La Cimade. Skatīts: 2025. gada 10. aprīlī, <https://www.lacimade.org/active/festival-migrant-scene/>
- Bibliotēku tīkli (LiBri). "Dokumentu izpētes ziņojums. Konteksta elementi un esošās iniciatīvas trešo valstu iedzīvotājus atbalstošām bibliotēkām Francijā, Itālijā, Latvijā, Polijā un Rumānijā", 2024. gada septembris, <https://eblida.org/wp-content/uploads/2024/10/Deliverable-2.2-Desk-Research-report-catalogue-of-initiatives-and-contents.pdf>
- MacGregor, Marion. "A Migrant's Mother Tongue – a Language with No Value?" InfoMigrants, 2019. gada 29. oktobris, <https://www.infomigrants.net/en/post/20180/a-migrants-mother-tongue--a-language-with-no-value>
- Nasui, Cosmin. "Open Museums Open Hearts Lansează Ghidul de Bune Practici Pentru Lucrul În Muzee Cu Refugiații | Modernism", 2023. gada 28. aprīlis, <https://www.modernism.ro/2023/04/28/open-museums-open-hearts-lanseaza-ghidul-de-bune-practici-pentru-lucrul-in-muzee-cu-refugiatii/>
- Regional Center for Intercultural Documentation. "Circulating Shelf: Book Lending in Tuscany – Regional Intercultural Documentation Center", 2022. gada aprīlis, <https://www.polointerculturale.toscana.it/it/scaffale-circolante/pagina1688.html>
- Sabine Choquet, "Models of Integration in Europe", 2017. gada 30. oktobris, <https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0449-models-of-integration-in-europe>
- UNESCO. "Multilingual Education, the Bet to Preserve Indigenous Languages and Justice | UNESCO", 2023. gada 29. septembris, <https://www.unesco.org/en/articles/multilingual-education-bet-preserve-indigenous-languages-and-justice>
- UNESCO. Unmasking Racism: Guidelines for Educational Materials. Francija, 2024. gads, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000388802>

PAPILDU RESURSI

Multikulturālisms un daudzvalodu krājumi

- IFLA/UNESCO Multikulturālo bibliotēku manifesti
- Mamma Lingua, 2015. gads, bibliogrāfija: https://www.mammalingua.it/sito/wp-content/uploads/2021/08/MAMMA-LINGUA_ar_2015.pdf (itāļu valodā)
- Dokumentu katalogs Abdelmalek Sayad resursu centram: <https://catalogue.histoire-immigration.fr/> (franču valodā)
- IFLA/UNESCO Multikulturālo bibliotēku manifesti: <https://repository.ifla.org/items/f0932243-5d68-4227-af91-cf4313687b6c> un metodiskais līdzeklis: <https://www.ifla.org/ifla-unesco-multicultural-library-manifesto-toolkit/> (pieejams vairākās valodās)

Valodu apmaiņas programmas rokasgrāmatas

- Valodu kafejnīca Hšanovas publiskajā bibliotēkā Polijā: <https://www.naplesisterlibraries.org/the-cooperative-language-learning-initiatives-between-panevezys-county-lithuania-and-chrzanow-poland-libraries/> (angļu valodā)
- Eiropas Tehnoloģiju universitāšu alianses (ENHANCE) Valodu tandēma vadlīnijas: https://enhanceuniversity.eu/wp-content/uploads/2023/02/D3.15_Language-Tandem-Guidelines.pdf (angļu valodā)

Starpkultūru sakari un migrācijas stāstu saglabāšana

- Austrālijas valdības kultūras un reliģisko pasākumu kalendārs: <https://www.homeaffairs.gov.au/about-us/our-portfolios/multicultural-affairs/about-multicultural-affairs/calendar-of-cultural-and-religious-dates>
- "Cilvēku bibliotēka": <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/human-library-in-schools-educate-for-a-diver-ci-1> (angļu valodā)
- Virtuālā izstāde "Leggere la migrazione: storie, paradigmi, aspetti sociali – Reading Migration: histories, paradigms, social aspects": <https://upo.sebina.it/sebinaFO/repository/mv/index.html> (itāļu valodā)
- Itāļu lasīšanas grupas "La Città di Eufemia" (Eufemijas pilsēta) — lai veicinātu diskusiju un pārdomas par kultūru daudzveidību un koloniālismu, <https://bct.comune.torino.it/i-gruppi-di-lettura-del-progetto-leggermente/gruppo-di-lettura-la-citta-di-eufemia> (itāļu valodā)

Papildu resursi dažādās valodās ir atrodami **EBLIDA projekta ietvaros izveidotajā Pārvietoto, izsūtīto un migrantu personu lapā**:
<https://eblida.org/displaced-exiled-migrant-persons/>

**NORĀDES PAR
AKTIVITĀTĒM**

1. AKTIVITĀTE

Svešvalodu grāmatu ekspozīcija un tematiskie stūrīši

➔ **AUDITORIJA:** migrantu bērni un pusaudži (kā arī migranti otrajā un trešajā paaudzē) un uzņēmējkopienas

APMEKLĒTĀJI
5–7

KOORDINATORI
1–2

LĪMENIS
iesācēju

SAGATAVOŠANĀS
20 min.

AKTIVITĀTE
2 st. 5 min.

APRAKSTS

Šajā aktivitātē tiek iesaistītas personas ar migrācijas pieredzi, lai bibliotēkā izveidotu grāmatu ekspozīciju vai tematisko grāmatu stūrīti, kur pieejamas grāmatas dažādās dzimtajās valodās.

MĒRĶI

Dalībnieki:

- Izvēlēsies grāmatas savā dzimtajā valodā / svešvalodā
- Izveidos saistošu ekspozīciju, lai pievērstu uzmanību grāmatām attiecīgajā valodā
- Jutīsies tiesīgi iepazīstināt ar savu valodu un kultūru

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Sadarbība un darbs komandā
- Dzimtā valoda un multikulturālisma vērtības paaugstināšana

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

Koordinatora izmantotās valodas izpratne (vai brīvprātīgā tulkojums, ja iespējams)

APRĪKOJUMS

- Ekspozīcijas materiāli (plaukti, stendi, galdi, dekorācijas)
- Etiķetes vai kartotēkas kartītes ar grāmatu aprakstiem
- Mākslas piederumi (krāsainais papīrs, marķieri zīmju un dekorāciju izveidei)

IZMANTOTĀIS SATURS

- Grāmatas dažādās dzimtajās valodās (nodrošina bibliotēka un/vai dalībnieki)

1. SAGATAVOŠANĀS (1–2 STUNDAS 2–3 NEDĒĻAS IEPRIEKŠ)

Šai aktivitātei ir nepieciešama iepriekšēja sagatavošanās.

- Apziniet potenciālos dalībniekus un sazinieties ar viņiem. Izdaliet skolām un vietējo migrantu vai kultūras asociācijām pieteikšanās sarakstu un izvietojiet paziņojumu bibliotēkas tīmekļa vietnē vai informatīvajā izdevumā.
- Apsveriet sadarbību ar valodas vai kultūras asociācijām, kuras jau ir rīkojušas rakstīšanas darbnīcas vai dzimtās valodas uzlabošanas nodarbības.
- **SVARĪGI!** Bibliotēkām var nebūt pieejamas grāmatas visu dalībnieku dzimtajās valodās. Šādā gadījumā ieteicams pielāgot aktivitāti attiecīgajiem dalībniekiem, lai viņi nejostos atstumti. Atkarībā no dalībnieku interesēm piedāvājiēt opcijas no bibliotēkas digitālā krājuma vai lūdziet izvēlēties kādu no grāmatām pieejamajās valodās.

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (20 MIN.)

- Apziniet bibliotēkas krājumā esošos resursus (grāmatas, DVD, komiksu grāmatas utt.) dažādās valodās. Lai dalībniekiem atvieglotu izvēli, sagrupējiet grāmatas kaudzītēs pēc valodas un tēmas.
- Iekārtojiet bibliotēkā grāmatu ekspozīcijai īpaši paredzētu vietu.
- Sagatavojiet tukšas etiķetes grāmatu aprakstiem, kā arī dekoratīvos materiālus.

3. IEVADS (15 MIN.)

- **Sagaidīšana** (2 MIN.)

Sagaidiet dalībniekus un pastāstiet vairāk par gaidāmo aktivitāti.

- **Prezentācijas** (3 MIN.)

Lūdziet katram dalībniekam nosaukt savu vārdu un dzimto valodu.

- **Sarunu uzsākšana** (5 MIN.)

“Iecienītāko grāmatu maiņa”: katrs dalībnieks īsi apraksta savu mīļāko grāmatu (ja tāda ir), kas sarakstīta viņa dzimtajā valodā. Varat arī lūgt katram dalībniekam atklāt savu iecienītāko žanru vai dalīties ar stāstiem un grāmatām saistītās dārgās atmiņās.

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (5 MIN.)

Izskaidrojiet, kāpēc šis uzdevums ir svarīgs: “Lasīšana jūsu dzimtajā valodā ir ne tikai izklaidējoša un relaksējoša, bet arī palīdz saglabāt saikni ar savām saknēm. Valoda ir daļa no mūsu būtības, un, lasot savā dzimtajā valodā, mēs to uzturam dzīvu arī nākamajām paaudzēm! Šīs aktivitātes laikā jūs izvēlēsieties grāmatas, izveidosiet krāšņu ekspozīciju un palīdzēsiet padarīt bibliotēku viesmīlīgāku cilvēkiem no dažādām pasaules malām.”

4. AKTIVITĀTE (1 ST. 15 MIN.)

Dalībnieki bibliotēkā pārskata un izvēlas grāmatas savā dzimtajā valodā.

Ja kāda valoda ir maz pārstāvēta, varat rosināt diskusiju par veidiem, kā bibliotēka varētu paplašināt savu krājumu.

- **1. darbība: grāmatu izvēlēšanās** (30 MIN.)

Dodiet dalībniekiem laiku izpētīt bibliotēku un izvēlēties grāmatas viņu dzimtajā valodā. Ja kādā valodā nav nevienas grāmatas, pārrunājiet, kā palīdzēt bibliotēkai pievienot daudzveidīgākas grāmatas (un palīdziet izvēlēties citu grāmatu).

- **2. darbība: ekspozīcijas izveide** (30 MIN.)

Pievienojiet krāsainas zīmes, personīgas pārdomas par dalībnieku kultūru, īsu izvēlēto grāmatas aprakstu (pēc izvēles) (pamatojoties uz aprakstu un vāku), kā arī dekorācijas, lai padarītu ekspozīciju jautru un saistošu. Izkārtojiet grāmatas ekspozīcijas plauktā vai uz galda.

Varat arī kopīgi izvēlēties vairākas grāmatas un pārrunāt to būtību, minēt grāmatu raksturojošus aprakstošos vārdus un to, kā mudināt citus izlasīt šo grāmatu. Pēc izvēles: izmantojiet valodas mākslīgā intelekta modeli, lai iztulkotu grāmatas kopsavilkumu.

- **3. darbība: prezentācija** (15 MIN.)

Lūdziet dalībniekiem pastāstīt, kāpēc viņi izvēlējās attiecīgo grāmatu un kas viņiem tajā patīk. Tādējādi dalībniekiem ir iespēja izveidot dziļāku saikni ar pārējiem, vienlaikus arī attīstot saskarsmes un komunikācijas prasmes.

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (15 MIN.)

Apstaigājiet un apbrīnojiet ekspozīciju. Pierakstiet dalībnieku ieteiktās papildu grāmatas (oriģinālvalodā vai tulkotas viņu dzimtajā valodā), kuras viņi labprāt redzētu bibliotēkas krājumā.

**IETEIKUMI
TURPMĀKAI RĪCĪBAI...****→ BIBLIOTĒKAS VĒLMJU
SARAKSTS:**

palīdziet ieteikt jaunas grāmatas, kuras bibliotēka varētu pievienot dažādās valodās (gādājiet, lai cilvēki zinātu, ka viņi drīkst ieteikt grāmatas citās valodās).

→ PASTĀVĪGAS EKSPLOZĪCIJAS:

pārrunājiet, ko ieteicams darīt, lai daudzvalodu grāmatas bibliotēkā būtu pamanāmas visa gada garumā. Piemēram, varat veidot mainīgu ekspozīciju "Mēneša valoda". Izvietojiet ekspozīciju labi pamanāmā vietā.

2. AKTIVITĀTE

Valodu tandēmi

→ AUDITORIJA: pusaudži migranti un pieaugušie migranti

APMEKLĒTĀJI
10–20

KOORDINATORI
1

LĪMENIS
iesācēju

SAGATAVOŠANĀS
1–2 st.

AKTIVITĀTE
1 st. 50 min.

APRAKSTS

Valodu tandēmi piedāvā iespēju dalībniekiem migrantiem un uzņēmējkopienai praktizēt valodas iemaņas, savstarpēji mijiedarbojoties. Katrs dalībnieks māca savu valodu citam dalībniekam interaktīvā un neformālā gaisotnē. Aktivitātes laikā ir paredzēta kopīga avīzes lasīšana, pārrunas par saprasto un dažādu kultūru izteicienu apspriešana.

MĒRĶI

Dalībnieki:

- Attīstīs valodu prasmes, mācoties citam no cita
- Uzlabos runāšanas, klausīšanās un izpratnes iemaņas jaunajā valodā
- Gūs priekšstatu par dažādu kultūru izteicieniem un tradīcijām
- Veicinās sociālo integrāciju un starpkultūru dialogu

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Runāšana un dzirdētā saprašana
- Vārdu krājuma paplašināšana un izrunas iemaņas
- Kultūras izpratne un komunikācijas prasmes

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

- Pamatinterese par valodu apmaiņu
- Atvērtība kultūras apmaiņai un dialogam

APRĪKOJUMS

- Bloknoti vai darba lapas piezīmēm (ieteicams)
- Printeris

IZMANTOTĀIS SATURS

- Dažādu kultūru īsie stāsti vai tautas pasakas
- Lietotne KAHOOT (pēc izvēles)
- Mutvārdu vēsture vai personīgi stāsti
- Idiomātiski izteicieni dažādās valodās
- Drukāti ziņu raksti, grāmatas vai stāsti dažādās valodās (pēc izvēles)

1. SAGATAVOŠANĀS (1–2 STUNDAS 1–2 NEDĒĻAS IEPRIEKŠ)

Šai aktivitātei ir nepieciešama neliela iepriekšēja sagatavošanās.

Apziniet dalībniekus. Apsveriet iespēju vietējām migrantu asociācijām, kā arī universitātēm izdalīt pieteikšanās sarakstu, kurā dalībnieki var pievienot savu e-pasta adresi un piedāvāt savu dzimto valodu tandēma izveidei.

Partnerības iespējas

Universitāšu studenti (tostarp ārzemju apmaiņas / Erasmus studenti) varētu būt īpaši ieinteresēti valodu apmaiņā, jo tas bagātinātu viņu akadēmiskās zināšanas. Tā ir arī lieliska iespēja veicināt saskarsmi starp jauniešiem migrantiem no Eiropas un ārpus tās.

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (10 MIN.)

- Iekārtojiet telpu, izkārtējot galdus un krēslus tandēma diskusijām, kā arī uzaiciniet viesus.
- Pēc izvēles: sagatavojiet lasīšanai materiālus vai avīzes izvēlētajās valodās.

3. IEVADS (30 MIN.)

- **Sagaidīšana** (5 MIN.)

Sasveicinieties ar dalībniekiem un iepazīstiniet tos ar koordinatoriem — brīvā, draudzīgā atmosfērā, ideālā gadījumā ar ērtiem krēsliem.

- **Prezentācijas** (5 MIN.)

Lūdziet dalībniekus iepazīstināt ar sevi un atklāt, no kurienes viņi ir, kādā(s) valodā(s) runā un kādas valodas vēlētos apgūt.

- **Sarunu uzsākšana** (10 MIN.)

Lūdziet dalībniekus iepazīstināt ar sevi un pateikt kādu izteicienu vai idiomu savā valodā, kā arī izskaidrot tās nozīmi.

Sniedziet dažus piemērus, kā izteicieni atšķiras dažādās valodās. Piemēram, daudzās valodās ir atšķirīgi izteicieni, kas apraksta meteoroloģiskos apstākļus, kuri iestājas, kad lietussgāzes laikā izklīst mākoņi (*“saule spīd, lietus līst”*).

- Ruandā to sauc — *“hiēnas kāzas”*.
- Polijā saka: *“ragana kuļ sviestu”*.
- Spānijā saka: *“truši dzemdē”*.

Aiciniet aizpildīt anketu par tradicionāliem izteicieniem, mudinot noskaidrot *“Ko tas nozīmē?”*.

- Dalībniekiem ir jākonsultējas citam ar citu, lai noskaidrotu pareizās atbildes.
- Šo anketu var aizpildīt, izmantojot lietotni KAHOOT, un dalībniekiem būs jānoskenē kvadrātkodi, lai piekļūtu atbilžu variantiem.

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (10 MIN.)

Iedaliet dalībniekus grupās (ideāli pa divi, maksimums — trīs), ja iespējams, — ņemot vērā izteikto interesi par konkrētu valodu. Ja ir nepāra dalībnieku skaits, dalībniekiem var pievienoties koordinators.

PADOMS. Nosakiet gaidīto rezultātu. Iedrošiniet dalībniekus, kuru runas prasmju līmenis atšķiras, ka tas ir pieņemami un tā ir daļa no pieredzes.

4. AKTIVITĀTE (1 ST.)

- **1. darbība: izvēlieties sesijas tēmu un iepazīstiniet ar to** (10 MIN.)

Sesiju var strukturēt, pamatojoties uz galvenajām tēmām un tādējādi veicinot dalībnieku diskusijas. Diskusiju tēmu piemēri:

- Aprakstiet tipisku dienu savā valstī
- Salīdziniet rīta rituālus dažādās kultūrās
- Pārrunājiet bieži lietotos sasveicināšanās un atvadu izteicienus
- Nosauciet savas valsts tradicionālos ēdienus un paskaidrojiet, kā tos pagatavot
- Pastāstiet par savu sapņu darbu un kāpēc jūs tas interesē
- Aprakstiet savu pēdējo ceļojumu un labākās vietas, ko apmeklēt jūsu valstī

Pēc izvēles: citi veidi, kā strukturēt sarunu: izmantot uzdevumu *“prezentējiet savu pāri”*, lomu spēli (piemēram, simulēt tādas reālās dzīves situācijas kā ēdiena pasūtīšana restorānā vai ceļa norāžu jautāšana) un kopīgi lasīt rakstus, dialogus vai īsos stāstus. Varat arī izdalīt dažus materiālus, piemēram, rakstus un avīzes, lai raisītu dalībnieku interesi un diskusiju.

- **2. darbība: diskusija pāros** (40 MIN.)

Tipisks veids, kā strukturēt valodu tandēmu, ir sadalīt sarunas laiku starp divām valodām (piem., 20 minūtes katrai valodai), lai abi dalībnieki būtu vienlīdzīgi ieguvēji.

Viens dalībnieks runā savā mērķvalodā, kamēr otrs klausās un palīdz izlabot kļūdas. Pēc tam abi mainās lomām.

- **3. darbība: noslēgums** (10 MIN.)

Sanāciet visi kopā, lai pārrunātu gala secinājumus. Katrs dalībnieks var pateikt vienu interesantu lietu, ko iemācījies.

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (10 MIN.)

Pasakieties dalībniekiem par piedalīšanos un iesakiet, kā atkal varētu satikties (dalībnieki savā starpā vai arī nākamajā sesijā).

IETEIKUMI TURPMĀKAI RĪCĪBAI...

- **ORGANIZĒJIET LIELĀKUS KOPIENAS PASĀKUMUS,**
kuros tiktu stāstīti stāsti dažādās valodās.
- **ORGANIZĒJIET DALĪBNIEKIEM VAIRĀKAS SESIJAS,**
lai izmantotu visas iespējamās priekšrocības.

3. AKTIVITĀTE

Ārzemju stāstu antoloģija (rakstīšanas darbnīca)

→ **AUDITORIJA:** pusaudži migranti un pieaugušie migranti, uzņēmējkopienas

APMEKLĒTĀJI
10–15

KOORDINATORI
1

LĪMENIS
Vidējs

SAGATAVOŠANĀS
1–2 st.

AKTIVITĀTE
2 st. 45 min.

APRAKSTS

Dalībnieki kopīgi izveido īso stāstu, tautas pasaku vai recepšu antoloģiju savā dzimtajā valodā ar tulkojumu vai bez tā. Šāda darbnīca veicina kultūras apmaiņu, rakstīšanas prasmes un identitātes izpaušanu caur stāstu stāstīšanu.

MĒRĶI

Dalībnieki:

- Praktizēs savu dzimto valodu, stāstot stāstus
- Veidos saikni ar dažādu kultūru un valodu pārstāvjiem
- Dalīsies ar savu un godinās citu kultūru identitātes

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Radošums
- Rakstiskā izpausme
- Pēc izvēles: digitālās prasmes
- Starpkultūru sakari
- Tulkošana

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

- Spēja lasīt un rakstīt savā dzimtajā valodā (vēlams)
- Koordinators izmantotās valodas izpratne (vai palīdzība ar tulkojumu)

APRĪKOJUMS

- Pildspalvas, krāsainie zīmuli, papīrs, un/vai bloknoti rakstīšanai
- Pēc izvēles: datori dalībniekiem — savu stāstu rakstīšanai
- Iesiešanas materiāli (kartona, plastmasas vai laminēti iesējuma vāki, iesējuma lente, līme utt.)

IZMANTOTAIS SATURS

- Dažādu kultūru tautas pasaku, ceļojumu stāstu vai recepšu piemēri
- Pēc izvēles: piekļuve tiešsaistes platformai, kas paredzēta publicēšanai digitālā formātā

1. SAGATAVOŠANĀS (1–2 STUNDAS 2–3 NEDĒĻAS IEPRIEKŠ)

Šai aktivitātei ir nepieciešama iepriekšēja sagatavošanās.

- Izvēlieties antoloģijas tēmu, apziniet potenciālos dalībniekus un sazinieties ar tiem. Apsveriet iespēju skolām un vietējo migrantu vai kultūras asociācijām izdalīt pieteikšanās sarakstu un izvietot paziņojumu bibliotēkas tīmekļa vietnē vai informatīvajā izdevumā.
- Apsveriet sadarbību ar valodas vai kultūras asociācijām, kuras jau ir rīkojušas rakstīšanas darbnīcas vai dzimtās valodas uzlabošanas nodarbības.
- Nosakiet pieteikšanās un reģistrēšanās termiņu.

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (15 MIN.)

- Izkārtējiet uz galdiem rakstīšanai nepieciešamos materiālus un/vai datorus.
- Atkarībā no izvēlētajās tēmas sagatavojiet grāmatas (piem., leģendas, tautas pasakas vai starptautiskas recepšu grāmatas), kurās smelties iedvesmu.

3. IEVADS (25 MIN.)

- **Sagaidīšana** (5 MIN.)

Īsi izklāstiet darbnīcas mērķi un rezultātus (piem., bibliotēkā pieejama antoloģija drukātā vai digitālā formātā). Parādiet iepriekšējo antoloģiju paraugus (ja pieejami).

Veiciniet atvērtu un cieņpilnu kultūras pieredzes apmaiņu.

- **Prezentācijas** (5 MIN.)

Lūdziet katru dalībnieku nosaukt savu vārdu, pateikt, no kurienes viņi ir, un izstāstīt vienu mīļāko stāstu vai atklāt recepti, kas saistīti ar dalībnieka kultūru.

- **Sarunu uzsākšana** (5 MIN.)

Koordinators izstāsta īsu savas izcelsmes valsts tautas pasaku vai stāstu. Cita iespēja: vārdu asociāciju spēle. Uzrakstiet ar stāstu stāstīšanu saistītu vārdu (piem., “ceļojums”, “atmiņas”, “tradīcija”) un lūdziet katram dalībniekam pateikt pirmo vārdu vai frāzi, kas ienāk prātā. Pajautājiet dalībniekiem, kāpēc, viņuprāt, mūsu vēstures un atmiņu saglabāšana ir svarīga? (Dažas atbildes viedokļu apmaiņas vadīšanai: lai saglabātu identitāti, vērtības, gūtās mācības u.tml.)

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (10 MIN.)

Izskaidrojiet, kāpēc šī aktivitāte ir svarīga: “Stāsti ir kas vairāk nekā tikai izklaide — tie palīdz saglabāt mūsu identitāti, vēsturi un vērtības. Vai tā būtu no paaudzes paaudzē nodota tautas pasaka, personīga ceļojuma pieredze vai lolota ģimenes recepte, — stāstu stāstīšana uztur kultūras dzīvību un dod iespēju pastāstīt par savu kultūru arī citiem. Piedaloties šajā darbnīcā, jūs sniegsiet ieguldījumu dažādu stāstījumu etnogrāfiskajā arhīvā.”

4. AKTIVITĀTE (2 ST.)

- **1. darbība: tēmas izvēle** (15 MIN.)

Dalībnieki izvēlas sava stāsta tēmu: tautas pasakas, ceļojumu pieredze, ģimenes tradīcijas vai ar ēdienu saistītas atmiņas. Piedāvājiem piemērus iedvesmai. Antoloģijas centrā var būt viena vai vairākas tēmas.

- **2. darbība: (pēc izvēles) diskusija pāros ideju apmaiņai** (30 MIN.)

- Dalībnieki sadalās pāros un apmainās ar savām stāstu idejām.
- Veiciniet aktīvu klausīšanos un konstruktīvu atsauksmju sniegšanu.
- Sniedziet ieteikumus par stāstu struktūru, koncentrējoties uz galvenajiem elementiem, piemēram, norises vietu, personāžiem un vēstījumu.
- Mudiniet dalībniekus apsēsties pie datora vai galda un sākt rakstīt savā dzimtajā valodā. Ja tulkojuma pabeigšanai pietiek laika, viņi var arī sākt tulkot stāstu vietējā valodā, izmantojot vārdnīcu vai tiešsaistes valodu rīkus, piemēram, DeepL.

- **3. darbība: rakstīšana un pirmie melnraksti** (1 ST.)

- Dalībnieki sāk rakstīt sava stāsta melnrakstu (datorā vai ar roku).
- Koordinatori sniedz ieteikumus un atbalstu.
- Dalībniekiem, kuriem ir ierobežota rakstītprātība, varat ieteikt veikt adaptāciju, piemēram, uzzīmēt vai ierakstīt stāstu, lai to vēlāk pārrakstītu.
- **PADOMS.** Nosakiet minimālo un maksimālo vārdu skaitu.

- **4. darbība: noslēgums** (15 MIN.)

- Dalībnieki apmainās melnrakstiem un sniedz atsauksmes.
- Mudiniet uz skaidru izteikšanos, padziļinātu kultūras izpratni un saistošu stāstu stāstīšanu.

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (5 MIN.)

Pārrunājiet tālāko plānu: antoloģijas pabeigšana, rediģēšana un formatēšana. Pasakieties dalībniekiem par veltīto laiku. Ja dalībnieki nav pabeiguši stāstu, viņi var jums iesniegt melnrakstu vai pabeigt stāstu mājās.

Pēc aktivitātes varat **apkopot stāstus grāmatā**, blakus oriģinālvalodai pievienojot tulkojumu. Atrodiet bibliotēkā vietu, kur novietot antoloģiju (tiešsaistē vai bezsaistē).

IETEIKUMI TURPMĀKAI RĪCĪBAI...

- **ORGANIZĒJIET PUBLISKU LASĪŠANAS PASĀKUMU,**
lai dalībnieki varētu dalīties savos stāstos,
lasot tos savā valodā.
- **PIEDĀVĀJIET NĀKAMĀS DARBNĪCAS**
vai izveidojiet antoloģiju sēriju, strukturējot
tās pēc dažādām tēmām.

- **PĀRVEIDOJIET UZDEVUMU PAR ĪSO STĀSTU RAKSTĪŠANAS KONKURSU,**
kurā dalībnieki par labāko stāstu var iegūt
balvu (piemēram, bibliotēkas grāmatas).
- **IERAKSTIET LASĪJUMUS UN PUBLICĒJIET**
tos bibliotēkas tīmekļa vietnē.

4. AKTIVITĀTE

“Dzīvā bibliotēka”

→ **AUDITORIJA:** jaunieši migranti, pieaugušie migranti un uzņēmējkopienas

APMEKLĒTĀJI
10–20

KOORDINATORI
2–3

LĪMENIS
Augstākais

SAGATAVOŠANĀS
1–2 st.

AKTIVITĀTE
1 st. 45 min.

APRAKSTS

“Dzīvā bibliotēka” ir interaktīva sesija, kuras laikā dalībnieki iesaistās personiskās sarunās ar “cilvēkiem — grāmatām” — cilvēkiem, kuri dalās savā reālās dzīves pieredzē tāpat kā cilvēki ar migrācijas pieredzi. Tās mērķis ir kopienās veicināt empātiju, atbrīvoties no stereotipiem un veidot savstarpēju sapratni. Iedvesmojoties — no cilvēku bibliotēkas iniciatīvas. Plašāka informācija: vietnē humanlibrary.org

MĒRĶI

Dalībnieki:

- Veicinās starpkultūru dialogu un empātiju
- Kļūdēs izplatītākos kļūdainos priekšstatus par migrāciju
- Vairo cieņu pret daudzveidību un cilvēktiesībām
- Stiprinās kopienu saites, stāstot stāstus
- Piedāvās drošu vidi jēgpilnām sarunām

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Aktīva uzklausišana un empātija
- Stāstu stāstīšana un publiska uzstāšanās
- Starpkultūru sakari

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

- Koordinatora izmantotās valodas pamatprasmes
- Vēlme dalīties personiskos stāstos un cieņpilni iesaistīties aktivitātē

APRĪKOJUMS

- Krēsli/galdi diskusijām nelielās grupās
- Vārdu nozīmītes, krāsainas līmlapiņas
- Liela (vai atsevišķas) pasaules karte(s)
- Atsauksmju veidlapas

IZMANTOTĀIS SATURS

- Iesaistīto migrantu reālās dzīves stāsti
- Pēc izvēles: projekta DiverCidade Braga videoklipi
- Izdrukātas frāzes diskusiju uzsākšanai
- Pēc izvēles: ceļojumu kartīšu un/vai ģenealoģijas koka izdales materiāli, kas dalībniekiem jāaizpilda
- Pēc izvēles: Bouchra Khalili [ceļojuma kartografešanas projekta](#) prezentēšana

1. SAGATAVOŠANĀS (1–2 STUNDAS 2–3 NEDĒĻAS IEPRIEKŠ)

Šai aktivitātei ir nepieciešama iepriekšēja sagatavošanās.

- Apziniet un uzaicināt tādus cilvēkus ar migrācijas pieredzi (pirmās, otrās paaudzes utt.), kuri vēlas dalīties ar saviem stāstiem un dzīves pieredzi. To var paveikt vairākos veidos, tostarp izsūtīt paziņojumus sociālajos tīklos, izdalot skrejlapas vai informatīvos izdevumus un iekļaujot aktivitātes datumu(s) bibliotēkas tīmekļa vietnē un/vai kalendārā.
- Informējiet sociālos centrus, migrantu asociācijas un citus partnerus, kuri regulāri strādā ar migrantu kopienām.
- **SVARĪGI!** Šīs sesijas laikā pārrunātie temati daļai migrantu var būt emocionāli sensitīvi un smagi, tāpēc apsveriet iespēju uzaicināt brīvprātīgo no migrantu organizācijas vai sociālā dienesta, lai tas nepieciešamības gadījumā varētu atbalstīt dalībniekus.
- Izveidojiet un izdrukājiet to dienestu sarakstu, ar kuriem migranti var kontaktēties atbalsta nepieciešamības gadījumā, piemēram, juridiskās palīdzības, veselības aprūpes, izmitināšanas un patvēruma dienesti, krīžu uzticības tālrunis u.tml.

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (15 MIN.)

- Īsumā informējiet koordinatorus par sesijas plūsmu un personisko stāstu sensitīvo raksturu.
- Iekārtojiet telpu atbilstoši diskusijām mazās grupās (piemēram, sagādājiet ērtus krēslus, uzkodas utt.).
- Sagatavojiet materiālus.

3. IEVADS (30 MIN.)

- **Sagaidīšana** (5 MIN.)

Sagaidiet dalībniekus un aiciniet tos piespraust vārda nozīmīti un izvēlēties krāsainu līmlapiņu, ko vēlāk izmantosiet sadalīšanai pāros.

- **Prezentācijas** (5 MIN.)

Nosauciet vārdus un iepazīstieties.

- **Sarunu uzsākšana** (15 MIN.)

Mazākām grupām: spēlējiet spēli "Divi patiesi fakti, viens nepatiess".

Lielākām grupām: spēlējiet spēli "Pasaules karte". Nodrošiniet lielu pasaules karti vai tās digitālo versiju datorā. Iedodiet katram dalībniekam līmlapiņu, lai viņi atzīmētu to vietu, no kuras cēlušies, kurā dzīvojuši vai kuru apmeklējuši, un pastāstītu, kādēļ šī vieta ir nozīmīga.

Pēc izvēles: iedvesmai — pastāstiet par Bouchra Khalili ceļojuma kartografēšanas projektu, kas pieejams vietnē <https://www.moma.org/calendar/exhibitions/1627> un https://www.youtube.com/watch?v=u_QxXnh23kE.

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (5 MIN.)

Iepazīstiniet ar "dzīvās bibliotēkas" koncepciju: "Iztēlojieties, ka ieejat bibliotēkā un tā vietā, lai aizņemtos grāmatu, varat aizņemties kādu personu — dzīvu grāmatu, kas var izstāstīt reālās dzīves pieredzi. "Dzīvā bibliotēka" ir unikāls veids, kā atbrīvoties no stereotipiem un veicināt sapratni starp cilvēkiem ar atšķirīgām dzīves pieredzēm. Tā vietā, lai lasītu mācību grāmatu par migrāciju, adaptēšanos citā kultūrā un noturību, par to jums pastāstīs tieši tādi cilvēki, kuri to ir piedzīvojuši. Šajā aktivitātē jūs visi būsiet "cilvēki — grāmatas" un dalīsieties savos personiskajos stāstos ar citiem dalībniekiem."

SVARĪGI! Izklāstiet noteikumus attiecībā uz empātiju, cieņu un konfidencialitāti. Ja ir kādi jautājumi vai temati, par kuriem dalībniekiem nav ērti atbildēt, tas ir pieņemami; viņi var pāriet pie nākamā temata. Koordinatoriem ir jāzina, pie kādiem atbalsta dienestiem var nosūtīt cietušos, ja gadījumā dalībnieki izpauž tādu informāciju, kas prasa papildu atbalstu vai aizsargdarbību.

4. AKTIVITĀTE (50 MIN.)

- **1. darbība: dalībnieku sadalīšana pāros** (5 MIN.)

Dalībnieku sadalīšanai pāros izmantojiet iepriekš izvēlētas vienādas krāsas līmlapiņas vai arī piešķiriet dalībniekam pāri.

- **2. darbība: trīs 15 minūtes garas interaktīvas sesijas** (45 MIN.)

Aiciniet dalībniekus ieņemt vietas kopā ar savu partneri un vienam otru "lasīt" 15 minūtes. Tas ir pietiekami ilgs laiks saistošai sarunai, bet arī pietiekami īss, lai pietiktu laika vairākām sarunām. Koordinatori var mudināt dalībniekus savā starpā uzdot dažādus jautājumus. Piemēram:

- Ko jums nozīmē "mājas"? Vai šī nozīme laika gaitā ir mainījusies?
- Kā jums visvairāk pietrūkst no tās vietas, kur uzaugāt vai no kurienes ieradāties?
- Kādas tradīcijas, ieražas vai vērtības ir svarīgas jums un jūsu ģimenei?
- Vai ar ēdienu, dziesmu vai objektu, kas jūs vieno ar savām saknēm, ir saistīts kāds stāsts?
- Kādā veidā dzīve šeit ir veidojusi jūsu identitātes sajūtu?
- Vai jebkad esat juties tā, it kā īsti nepiederētu nevienai kultūrai vai vietai?
- Kāds ir jūsu ģimenes stāsts — vai kāds no jūsu ģimenes iepriekš ir pārcēlies?
- Kādas pārmaiņas savā kopienā esat novērojis pēdējo gadu laikā?
- Ko, jūsuprāt, varam mācīties cits no cita pieredzes?

Pēc izvēles: lūdziet, lai dalībnieki aizpilda izdrukātos uzdevumus, kas palīdzēs rosināt diskusiju (ceļojumu kartītes vai genealogijas kokus).

Pēc katras 15 minūšu sesijas izmantojiet taimeri vai skaņas signālu, lai norādītu, ka laiks pāriem mainīties lomām.

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (10 MIN.)

- Pasakieties dalībniekiem un veltiet atzinīgus vārdus par viņu atklātību un drosmi.
- Aiciniet uz pārrunām par tālāk minēto. Kas jūs pārsteidza? Kas jūsos izraisīja rezonansi?
- Izdaliet atsauksmju veidlapas.
- Pēc izvēles: atvēliet laiku neformālai sakaru dibināšanai un uzkodām.

**IETEIKUMI
TURPMĀKAI RĪCĪBAI...****→ BEIGĀS PIEDĀVĀJIET PAPILDU
LAIKU,**

ja iespējams — ar uzkodām, lai visi dalībnieki varētu brīvi sarunāties.

**→ ORGANIZĒJIET TURPMĀKAS
"DZĪVĀS BIBLIOTĒKAS"**

vai izveidojiet īsu stāstu digitālā formātā, lai rezumētu pasākumu.

5. AKTIVITĀTE

Migrācijas tematikas grāmatu klubs

→ **AUDITORIJA:** jaunieši migranti, pieaugušie migranti un uzņēmējkopienas

APMEKLĒTĀJI
5–7

KOORDINATORI
1

LĪMENIS
iesācēju

SAGATAVOŠANĀS
1–2 st.

AKTIVITĀTE
2 st. 30 min.

APRAKSTS

Grāmatu klubs, kura centrā ir ar migrāciju saistīta literatūra, migrantu sarakstīta literatūra vai literatūra par migrantiem, pārvietotām personām vai adaptēšanos citā kultūrā. Dalībnieki iepriekš (vai kopā sesijas laikā) izlasa noteiktas grāmatas vai fragmentus un pēc tam iesaistās reflektējošā, radošā sesijā.

Lai bagātinātu diskusiju, to var papildināt ar mākslinieciskiem elementiem, piemēram, zīmēšanu, dzeju vai kolāžu, padarot to par līdzdalību veicinošu mācīšanās pieredzi.

MĒRĶI

Dalībnieki:

- Ar literatūras starpniecību izpētīs ar migrāciju saistītus tematus, piemēram, identitāti, mājas sajūtu, piederību un noturību
- Attīstīs empātiju un starpkultūru izpratni
- Radoši paudīs viedokli

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Izpratne par izlasīto
- Kritiskā domāšana
- Starpkultūru saskarsme
- Radoša izpausme
- Aktīva uzklauššana un empātija

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

- Valodas pamatzpratne (vai nodrošināts tulkojums)

APRĪKOJUMS

- Galdi un krēsli lasīšanai un radošajam darbam
- Materiāli mākslas nodarbēm (papīrs, pildspalvas, zīmuļi, krāsainie marķieri, kolāžas piederumi utt.)
- Pēc izvēles: papīra vai baltā tāfele

IZMANTOTĀIS SATURS

- Grāmatas, stāsti vai fragmenti par migrāciju — vēlams, migrantu autoru darbi
- Lasīšanai izvēlēto darbu eksemplāri (drukātā vai digitālā formātā)

1. SAGATAVOŠANĀS (1–2 STUNDAS 2–3 NEDĒĻAS IEPRIEKŠ)

Popularizējiet grāmatu klubu, izmantojot afišas, sociālos tīklus, skolas vai vietējās grupas. Aiciniet dalībniekus izlasīt norādītos darbus jau iepriekš.

Izvēlieties grāmatu vai fragmentus, kur uzmanības centrā ir migrācija vai identitāte. Nodrošiniet piekļūstamību (tulkojumi, audiogrāmatas vai versijas vieglajā valodā). Vai arī: pirmās sesijas laikā visa grupa var kopā izvēlēties kādu grāmatu. Dalībnieki, kas nesen sākuši apgūt valodu, grāmatu var lasīt sesijas laikā vairākās tikšanās reizēs.

SVARĪGI! Dažās grāmatās var būt sensitīvs saturs. Bibliotekāriem vispirms ir jāpārskata materiāls un jāpievērš uzmanība jebkādam potenciāli nepatīkamam saturam un nepieciešamības gadījumā jāpiedāvā alternatīvas.

Sapulcējieties un sagatavojiet radošos materiālus un nodrošiniet piekļūstamību lasāmvielai (drukātā vai digitālā formātā).

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (10 MIN.)

Izkārtojiet galdus aplī, lai rosinātu diskusiju. Sagatavojiet radošo staciju un eksponējiet grāmatu vākus un izvēlētos citātus.

3. IEVADS (20 MIN.)

- **Sagaidīšana** (2 MIN.)

Sagaidiet dalībniekus.

- **Prezentācijas** (3 MIN.)

Aiciniet dalībniekus īsi iepazīstināt ar sevi un pastāstīt, kāpēc viņi ir ieradušies.

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (15 MIN.)

Pastāstiet par autoru(-iem) un īsi izklāstiet, kāpēc tika izvēlēts attiecīgais teksts.

Pieminiet, ka dalībniekiem pēc diskusijas būs iespēja radoši paust savus iespaidus.

4. AKTIVITĀTE (1 ST. 30 MIN.)

- **1. darbība: kolektīvā lasīšana** (30 MIN.)

Grāmatu (vai konkrētu nodaļu) var lasīt kopā, atsevišķi vai bibliotekārs — visiem priekšā.

- **2. darbība: grupas diskusija** (30 MIN.)

Kas no stāsta jūsos izraisīja vislielāko rezonansi?

- Ko šis stāsts atklāj par migrāciju, identitāti vai piederību?
- Vai kāda daļa no lasītā būtiski izmainīja jūsu pieņēmumus vai sniedza jaunus atziņas?
- Ja jums būtu jāizvēlas viens vārds, lai raksturotu darba emocionālo toni, kāds tas būtu?

Paredziet laiku gan personiskiem iespaidiem, gan kolektīvai sarunai.

- **2. darbība: radošā izpausme** (30 MIN.)

Aiciniet dalībniekus kaut ko izveidot, iedvesmojoties no lasītā vai pārrunātā. Piemēram:

- Stāsta ainas vai simbola zīmēšana vai kolāžas izveide
- Īsas poēmas, vēstules vai pārdomu rakstīšana
- Kartes izveide par tēmu "ko nozīmē mājas" vizuālā formātā

Koordinatoriem ir jāapstaigā dalībnieki un jāmudina tos uz klusām pārrunām vai mierīgu sadarbību.

Brīvu atmosfēru var radīt, atskaņojot fona mūziku.

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (15 MIN.)

Dalībnieki tiek aicināti (ja vēlas) pastāstīt par to, ko ir radījuši un kāpēc. Izvēlieties grāmatu nākamajai sesijai.

IETEIKUMI TURPMĀKAI RĪCĪBAI...

→ PAPLAŠINIET BIBLIOTĒKAS KRĀJUMU.

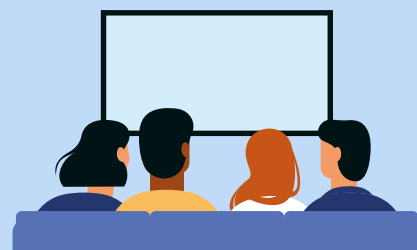
Pasūtiet grāmatu klubam grāmatas, kuras dalībnieki vēlas izlasīt, pēc tam iekļaujot tās bibliotēkas krājumā.

→ PAPLAŠINIET GRĀMATU KLUBU,

rīkojot ikmēneša sesijas, kuru uzmanības centrā ir izvirzīti dažādi ar kultūru vai migrāciju saistīti temati.

6. AKTIVITĀTE

Filmu demonstrēšana

➔ **AUDITORIJA:** jaunieši migranti, pieaugušie migranti un uzņēmējkopienas

APMEKLĒTĀJI
10–20

KOORDINATORI
1

LĪMENIS
iesācēju

SAGATAVOŠANĀS
1–2 st.

AKTIVITĀTE
2 st. 50 min.

APRAKSTS

Šajā filmas demonstrēšanas aktivitātē tiek rādītas filmas par migrāciju vai migrantu režisētās filmas. Tas sekmē dialogu un pārdomas par migrācijas pieredzi, sociālo integrāciju un adaptēšanos citā kultūrā. Pēc filmas noskatīšanās notiks grupas diskusija, kurā dalībnieki varēs paust iespaidus par filmu un dalīties savos uzskatos.

MĒRĶI

Dalībnieki:

- Ar filmas palīdzību praktizēs starpkultūru izpratni un empātiju
- Atbrīvosies no stereotipiem un kļūdēs aizspriedumus par migrantiem un bēgļiem

Koordinators:

- Nodrošinās vidi, lai dalībnieki varētu pārrunāt un pārdomāt migrācijas problēmas
- Iesaistīs dalībniekus diskusijā par migrācijas realitātēm, kas tiek attēlotas filmās

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Aktīva uzklaušanās un empātija
- Kritiskā domāšana un pārdomas
- Starpkultūru saskarsme

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

- Dalībniekiem ir jāsaprot koordinatora izmantotā valoda un jāprot tajā runāt
- Vēlme iesaistīties cieņpilnā dialogā un dalīties uzskatos

APRĪKOJUMS

- Krēsli/galdi ērtai sēdēšanai
- Projektors vai ekrāns filmas demonstrēšanai
- Audiovizuālais aprīkojums filmas demonstrēšanai

IZMANTOTAIS SATURS

- Filmas par migrāciju un/vai migrantu režisētās filmas

1. SAGATAVOŠANĀS (1–2 STUNDAS 2–3 NEDĒĻAS IEPRIEKŠ)

Šai aktivitātei ir nepieciešama neliela iepriekšēja sagatavošanās.

Izvēlieties filmas, kur uzmanības centrā ir migrācija vai kuru režisori ir migranti. Šīm filmām ir jābūt aktuālām un pārdomas raisošām. Idejas varat smelties Starptautiskās Migrācijas organizācijas (IOM) rīkotajā ikgadējā Pasaules Migrācijas filmu festivāla (GMFF) vietnē <https://www.iom.int/global-migration-film-festival>

SVARĪGI! Dažās filmās var būt ietvertas atklātas vardarbības ainas, ļaunprātīga izmantošana vai cita veida sensitīvs saturs, kas var radīt emocionālu spriedzi, trauksmi vai raisīt traumatiskas atmiņas, jo īpaši cilvēkiem, kuriem ir migrācijas pieredze vai kuri tikuši pārvietoti. Bibliotekāriem pirms filmu demonstrēšanas tās ir jānoskatās, iepriekš jāinformē skatītāji, ja filmā ir ietverts saturs, kas var būt nepatīkams, un nepieciešamības gadījumā jāsniedz atbalsts vai jāpiedāvā skatīties citu filmu.

Apziniet dalībniekus: publicējiet informāciju par filmas demonstrēšanu sociālajos tīklos, informatīvajos izdevumos vai izmantojot partnerību ar vietējām organizācijām un/vai skolām.

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (10 MIN.)

Nodrošiniet telpu ar nepieciešamo aprīkojumu (projektors, ekrāns, skaņu sistēma). Nodrošiniet skatīšanai ērtu sēdvietu izkārtojumu un pārbaudiet visu audiovizuālo aprīkojumu.

3. IEVADS (10 MIN.)

- **Sagaidīšana** (2 MIN.)

Sasveicinieties ar dalībniekiem, aiciniet tos ieņemt vietas un iepazīstiniet ar aktivitātes mērķi.

- **Prezentācijas** (3 MIN.)

Aiciniet dalībniekus iepazīstināt ar sevi.

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (5 MIN.)

Īsi pastāstiet par filmām, kas tiks demonstrētas, paskaidrojot, kādēļ šīs filmas tika izvēlētas.

4. AKTIVITĀTE (2 ST. 20 MIN.)

- **1. darbība: filmu demonstrēšana** (2 ST.)

Demonstrējiet izvēlēto(-ās) filmu(-as). Nodrošiniet dalībniekiem ērtus skatīšanās apstākļus un mudiniet uz aktīvu iesaistīšanos filmas laikā.

- **2. darbība: grupas pārdomas** (20 MIN.)

Pēc filmas(-u) noskatīšanās palīdziet veidot diskusiju. Ja ir izvēlētas vairākas filmas, ieteicams izveidot jautājumu sarakstu, lai pēc katras filmas varētu izvērst īsu grupas diskusiju.

Izmantojiet izdrukātas frāzes diskusiju uzsākšanai. Piemēram:

- Kādas emocijas vai domas filma izraisīja?
- Kā filma mainīja vai apstiprināja jūsu izpratni par migrāciju?
- Kādi migrācijas aspekti, par kuriem iepriekš nezinājāt, tika izcelti filmā?
- Kā filmā tiek risināta adaptēšanās un kultūras apmaiņas tēma?

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (10 MIN.)

Nodrošiniet dalībniekiem turpmākai izpētei resursus par tematiem, kas saistīti ar migrāciju (piem., dokumentālās filmas, grāmatas, rakstus). Paredziet laiku neformālām diskusijām un pārdomām — pie uzkodām.

IETEIKUMI TURPMĀKAI RĪCĪBAI...

→ IZVEIDOJIET DIGITĀLO RESURSU CENTRU

(piem., bibliotēkas tīmekļa vietnē) ar saitēm uz filmām, rakstiem, grāmatām un atbalsta dienestiem. To var paveikt digitāli un kopīgrot ar dalībniekiem pēc pasākuma — turpmākai izpētei.

→ PANELDISKUSIJA UN JAUTĀJUMU UN ATBILŽU SESIJA:

pēc filmu demonstrēšanas uzaiciniet filmu veidotājus, migrācijas ekspertus vai personas ar migrācijas pieredzi uz paneldiskusiju vai jautājumu un atbilžu sesiju.

7. AKTIVITĀTE

Fotoizstāde

→ **AUDITORIJA:** jaunieši migranti un uzņēmējkopienas

APMEKLĒTĀJI
10–30

KOORDINATORI
2

LĪMENIS
Augstākais

SAGATAVOŠANĀS
4–5 st.

AKTIVITĀTE
2 st. 45 min.

APRAKSTS

Šī aktivitāte pulcē kopā jaunus cilvēkus ar dažādu kultūru pieredzi saskarsmes veidošanai caur fotogrāfiju. Dalībnieki pēta identitātes, atmiņu un piederības tēmu, atbildot uz uzvedinošiem jautājumiem un uzņemot jēgpilnus attēlus. Gala rezultāti tiks prezentēti publiskā izstādē, lai veicinātu dialogu un kopienu mijiedarbību.

MĒRĶI

Dalībnieki:

- Veicinās starpkultūru dialogu un empātiju
- Uzlabos radošo izpausmi un fotografēšanas pamatprasmes
- Iedrošinās uz personīgo stāstu stāstīšanu un mudinās uz pārdomām
- Stiprinās saikni starp bibliotēku un migrantu kopienām

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Vizuāla stāstu stāstīšana un fotografēšanas tehnikas
- Saskarsme starppersonu un starpkultūru līmenī
- Publiskā uzstāšanās un prezentēšana
- Kritiskā domāšana un pašizpaušme

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

- Koordinators izmantotās valodas pamatzpratne (vai nodrošināts tulkojums)
- Interese par radošu izpausmi, stāstu stāstīšanu un kultūras apmaiņu

APRĪKOJUMS

- Viedtālruni vai digitālās kameras (dalībnieki var paņemt līdzi savas ierīces; bibliotēka nodrošina papildu ierīces)
- Printeris un fotopapīrs (vai piekļuve foto drukas pakalpojumiem)
- Piekrišanas veidlapas par fotogrāfiju izmantošanu

IZMANTOTĀIS SATURS

- Īsa prezentācija par fotografēšanas pamatiem (gaisma, kadrēšana, emocijas)
- Fotogrāfiju paraugi iedvesmai
- Uzvedinoši jautājumi fotopastaigai
- Izdales materiāli ar fotografēšanas padomiem

1. SAGATAVOŠANĀS (APTUVENI 4–5 STUNDAS 2–3 NEDĒĻAS IEPRIEKŠ)

Šai aktivitātei ir nepieciešama iepriekšēja sagatavošanās.

- Sazinieties ar vietējām skolām, jauniešu migrantu/bēgļu grupām vai kopienu centriem, lai apzinātu jauniešus, kuri varētu piedalīties.
- Izveidojiet īsu prezentāciju par fotografēšanas pamatiem.
- Ja nepieciešams, sarunājiet tulkus vai tulkotājus.
- Nodrošiniet piekļuvi nepieciešamajam aprīkojumam un izdrukas materiāliem.

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (30 MIN.)

- Izkārtojiet telpā galdus/krēslus, radot patīkamu vidi.
- Uzstādiet projektoru, klēpjdatoru un pārbaudiet interneta savienojumu.
- Izveidojiet reģistrēšanās zonu ar vārdu nozīmītēm un piekrišanas veidlapām.
- Gādājiet, lai visi varētu piekļūt telpai un justos gaidīti.
- Vēlreiz pārbaudiet, vai visi var piekļūt telpai (mobilitāte, ar maņu orgāniem saistītas vajadzības utt.).
- Pārliecinieties, vai nepieciešamības gadījumā būs pieejami tulka vai tulkotāja pakalpojumi.

3. IEVADS (20 MIN.)

- **Sagaidīšana** (2 MIN.)

Sagaidiet dalībniekus un iepazīstiniet ar koordinatoriem.

- **Prezentācijas** (3 MIN.)

Izdaliet piekrišanas veidlapas (par fotogrāfiju izmantošanu un dalību).

- **Sarunu uzsākšana** (5 MIN.)

Īsas pārrunas grupā: “Kas jums atgādina par mājām?”

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (10 MIN.)

Izskaidrojiet sesijas mērķi: “Šodien mēs izpētīsim, cik efektīvi iespējams izstāstīt stāstus ar fotogrāfiju palīdzību. Turklāt ne jau jebkādos stāstus, bet jūsu stāstus. Ar fotogrāfiju palīdzību mēs varam pastāstīt par savu kultūru, pieredzēm, atmiņām un nākotnes cerībām. Šīs aktivitātes mērķis ir arī “satikt” citam citu — cilvēkus ar dažādām pieredzēm — un iemācīties ko jaunu.”

4. AKTIVITĀTE (1 ST. 45 MIN.)

- **1. darbība: fotogrāfiju slaidrāde** (15 MIN.)

Sniedziet vienkāršus padomus par fotografēšanu.

- Apgaismojums: izmantojiet dabisku gaismu. Izvairieties no spilgtas zibspuldzes lietošanas. Pamēģiniet izmantot gaismu, kas nāk no loga, vai pavērsiet objektu pret sauli.
- Kadrēšana: izmantojiet trešdaļu likumu. Novietojiet objektu ārpus centra, lai padarītu fotoattēlus interesantākus.
- Leņķi: mēģiniet fotografēt no zemāka leņķa vai citas puses — nefotografējiet tikai no priekšpusēs.
- Stāstu stāstīšana: uzdodiet sev jautājumu: “Kādu sajūtu vai stāstu es ar šo attēlu atainošu?”

Parādiet dažus fotogrāfiju paraugus un ļaujiet izmēģināt fotografēšanu telpās.

- **2. darbība: vadīts uzdevums** (15 MIN.)

Uzdodiet jautājumus, lai iedvesmotu dalībniekus fotopastaigai brīvā dabā. Parādiet fotogrāfiju paraugus, ja tādi ir pieejami.

Iespējamie jautājumi:

- Kādas tradīcijas vai rituāli jums ir svarīgi?
- Kā jums pietrūkst no savas dzimtās valsts?
- Ko jums patīk darīt brīvajā laikā?
- Kas jums patīk jūsu jaunajā valstī?

Aiciniet dalībniekus apspriest šos jautājumus pāros. Ja nepieciešams, nodrošiniet tulkojumu.

- **3. darbība: fotopastaiga brīvā dabā** (1 ST.)

Jauktos pāros (viens jauniešs migrants un viens vietējais jauniešs) dalībnieki izpēta apkārtni un uzņem fotoattēlus, kuros atainotas atbildes uz jautājumiem.

Mudiniet sadarboties, izpausties radoši un radīt kopā.

- **4. darbība: atgriešanās un iztaujāšana** (15 MIN.)

- Sanāciet grupā un apskatiet iemīļotākos fotoattēlus (rādiet ar projektoru vai ekrānā).
- Vadīta diskusija:
 - Kā jūs jutāties, izpaužot savas domas vizuāli?
 - Ko jūs iemācījāties no sava partnera?

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (10 MIN.)

- Pasakieties ikvienam par piedalīšanos.
- Pēc izvēles: izdaliel dalībniekiem fotogrāfiju eksemplārus.
- Pēc izvēles: izdaliel nelielas dalības apliecības vai pateicības zīmītes.

PĒC IZVĒLES: NĀKAMĀ SESIJA (1 STUNDA PĒC VIENAS NEDĒĻAS)

- Izdrukājiet dažas dalībnieku uzņemtās fotogrāfijas un sarīkojiet nākamo tikšanos, kurā visi rādīs savus fotoattēlus un atklās ar tiem saistītos stāstus.

**IETEIKUMI
TURPMĀKAI RĪCĪBAI...****→ IZVEIDOJIET FOTOALBUMU**

vai žurnālu, kurā ietverti izstādītie attēli un stāsti.

**→ PIELĀGOJIET AKTIVITĀTI
JAUNĀKIEM BĒRNIEM,**

kā alternatīvu piedāvājot zīmēšanu vai gleznošanu.

8. AKTIVITĀTE

Multikulturāls literārais pasākums

→ **AUDITORIJA:** migranti un uzņēmējkopienas (visu vecumu)

APMEKLĒTĀJI
15–30

KOORDINATORI
3–4

LĪMENIS
Augstākais

SAGATAVOŠANĀS
Vairākas dienas

AKTIVITĀTE
3 st. 30 min.

APRAKSTS

Tematisks kultūras pasākums (vēlams, nedēļas nogalē), lai godinātu un ar literatūras palīdzību izpētītu multikulturālus stāstus. Pasākumā tiek pulcēti attiecīgā temata eksperti, kopienas dalībnieki un migranti, lai izpētītu ar migrantu izdzīvoto pieredzi saistītas tēmas. Pasākumi ietver prezentācijas, atklātas diskusijas un vieglas uzkodas (ja iespējams).

MĒRĶI

- Atzīt un izcelt migrantu pieredzes un balsis
- Veicināt migrantu un vietējo iedzīvotāju savstarpēju dialogu un saskarsmi
- Mudināt migrantus izmantot bibliotēku un iepazīties ar tās pakalpojumiem un krājumiem

APGŪSTAMĀS IEMAŅAS

- Publiska uzstāšanās un stāstu stāstīšana
- Starpkultūru dialogs
- Aktīva uzklaušīšana
- Literatūras analīze un radoša izpausme

PRIEKŠNOTEIKUMI AUDITORIJAI

- Interese par kopienas dzīvi, kultūru vai ar migrāciju saistītiem tematiem
- Atvērtība dialogam un dalībai

APRĪKOJUMS

- Tikšanās telpa(s)
- Krēsli, galdi
- Projektors un ekrāns
- Mikrofons un skaļruņi
- Pēc izvēles: uz kodu galds

IZMANTOTĀIS SATURS

- Bibliotēkas grāmatu izlase, dokumentālās un mākslas filmas

1. SAGATAVOŠANĀS (VAIRĀKAS DIENAS 2–3 MĒNEŠUS IEPRIEKŠ)

Sazinieties ar potenciālajiem brīvprātīgajiem runātājiem — autoriem, žurnālistiem, filmu veidotājiem (tādiem, kuriem ir migrācijas pieredze vai kuru darbs ir saistīts ar migrācijas tēmām), migrantu atbalsta apvienību darbiniekiem u.tml. Koordinējiet iespējamo materiālu vai aprīkojuma aizņemšanos no citām bibliotēkām.

Izvēlieties, vai rīkot pasākumu saistībā ar konkrētu dienu, piemēram, Nulles diskriminācijas dienu. Vai arī izveidojiet 4–5 pasākumu kalendāru saistībā ar vienotu tēmu (piem., Sieviešu balsis no visas pasaules, Izpratne par konfliktu [valstī]... utt.).

- Izdrukājiet skrejlapas un plakātus ar datumiem un pasākumu aprakstu
- Izsūtiet informatīvos izdevumus bibliotēkas biedriem
- Publicējiet informāciju sociālajos tīklos un bibliotēkas tīmekļa vietnē
- Sazinieties ar vietējām skolām, sociālajiem centriem, apkaimju biedrībām, ārkārtas patvēruma vietām un patvēruma meklētāju centriem

2. SAGATAVOŠANĀS PASĀKUMA DIENĀ (30 MIN.)

- Sagatavojiet telpu(-as) un sēdvietas
- Norīkojiet sagaidītājus
- Uztādiet audiovizuālo aprīkojumu
- Izveidojiet nelielu galdiņu ar vārdu nozīmītēm

3. IEVADS (30 MIN.)

- **Sagaidīšana** (10 MIN.)

Sagaidiet dalībniekus un aiciniet tos piespraust vārda nozīmīti.

- **Prezentācijas** (5 MIN.)

Lūdziet dalībniekus un koordinatorus dažos vārdos iepazīstināt ar sevi.

- **Sarunu uzsākšana** (10 MIN.)

Sarunu uzsākšanas aktivitāte (piem., pāros: “No kurienes jūs esat un kāpēc šodien izvēlējāties ierasties?”).

- **Aktivitātes pamatprincipu izklāsts** (5 MIN.)

- Iepazīstiniet ar pasākuma tēmu un mērķiem.
- Sniedziet pārskatu par bibliotēkas resursiem, kas saistīti ar attiecīgajām tēmām.

4. AKTIVITĀTE (2 ST.)

- **1. darbība — literatūras lasījums vai uzstāšanās** (15 MIN.)

Uzaicinātais autors, vietējais rakstnieks vai kopienas dalībnieks lasa fragmentu vai uzstājas ar literāru darbu (tā var būt proza, dzeja vai runa). To var arī iepriekš ierakstīt.

- **2. darbība — kopienas dalībnieku stāstu stāstīšana** (15 MIN.)

Vietējais migrants vai migrantu atbalsta centra pārstāvis atklāj personisku stāstu, pārdomas vai pastāsta par tēmas rosinātu kopienas iniciatīvu.

- **3. darbība — eksperta runa** (30 MIN.)

Uzaicinātā runātāja prezentācija (autors, mākslinieks, žurnālists, akadēmiķis u.tml.) par attiecīgo tēmu. Runātāji tiek izvēlēti atkarībā no atbilstības un rezonanses kopienā.

- **4. darbība — saskarsmes veicināšana** (30 MIN.)

Izmantojiet kādu līdzdalību veicinošu metodi (piem., aptauju, vārdu mākonī, stāstu stāstīšanu apli, dalīšanos pārdomās nelielās grupās).

Dalībnieki var īsi paust iespaidus, pastāstīt, kā attiecīgā tēma ir saistīta ar dalībnieka personīgo pieredzi, vai atbildēt uz ierosmes frāzi (rakstisku vai verbālu).

- **5. darbība — debates un dialogs** (30 MIN.)

Atklāta diskusija: dalībnieki uzdod jautājumus, iesaka idejas un iesaistās diskusijā ar ekspertu vai citu. Moderators gādā par to, lai tiktu uzklauti dažādi viedokļi, jo īpaši to dalībnieku, kuriem ir migrācijas pieredze.

5. AKTIVITĀTES NOSLĒGUMS (30 MIN.)

- **Resursu atklāšana un kontaktu dibināšana** (20 MIN.)

- Ekskursija pa tematisko grāmatu/filmu ekspozīciju.
- Laiks neformālai diskusijai, saskarsmei un viedokļu apmaiņai — pie vieglām uzkodām.

- **Noslēguma piezīmes un pateicība** (10 MIN.)

- Pasakieties runātājiem, kopienas brīvprātīgajiem un dalībniekiem.
- Aiciniet sniegt atsauksmes un paziņojiet par nākamo sesiju.

**IETEIKUMI
TURPMĀKAI RĪCĪBAI...**

→ REGULĀRI PASĀKUMI:

atbalstiet vai rīkojiet vairākus pasākumus par dažādām tēmām vai par godu dažādiem kultūras pasākumiem.

MĒS VĒLAMIES UZZINĀT JŪSU VIEDOKLI!

Vai jums ir atsauksmes par metodisko līdzekli
un aktivitātēm vai idejas, ar kurām vēlaties
dalīties?

Mēs priecāsimies uz klausīt jūsu domas,
ieteikumus un idejas.

Sazinieties ar mums, rakstot uz e-pasta adresi:
library.bridges@bibliosansfrontieres.org

LiBri

comunitățile
viitorului

Biblioteche
Senza Frontiere
ITALIA

FRSI

Eiropas Savienības
finansēts